Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 288 | Łódź, Poniedziałek, 12 grudnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, יג כסלו תרצ"ג | № 288

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

וואהלען פון א נייעם מלוכה-פרעזידענט
וועלען פארקומען ענדע מאי 1933
וויטאס רופט צו א שארפע אפאזיציע

וו א ר ש א, 11 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די וואהלען פון א נייעם מלוכה-פרעזידענט אין פוילען וועלען פארקומען ענדע מאי 1933.

אין די פאליטישע קרייזען הערשט די איבערצייגונג, אז ביז'ן דערמאהנטען טערמין וועלען נישט דורכגעפיהרט ווערען קיין ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע. אזוי אז דער נייער מלוכה-פרעזידענט וועט געוועהלט ווערען לויט די בין־איצטיגע פארשריפטען.

פרעמיער פריסטאר — קאנדידאט אויף מלוכה-פרעזידענט

וו א ר ש א, 11 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). מ'גיט איבער אין די פאליטישע קרייזען, אז די סאנאטארען וועלען צו די וואהלען אויף מלוכה-פרעזידענט אויפשטעלען די קאנדידאטור פון דעם פרעמיער פריסטאר.

מאקדאנאלד, באנקור און נויראט
זענען ארויסגעפאהרען פון גענף

ג ע נ ף, 11 (ספ. טעל.)

דער מיניסטער נויראט איז היינט ארויסגעפאהרען קיין בערלין.

אין אווענד זענען ארויסגעפאהרען מאקדאנאלד און פאל באנקור.

גראף בראקוויל, פרעמיער פון בעלגיען

צו זיין פארשטעהענדיגער דימיסיע.

צו א שארפער אפאזיציע געגען דער רעגירונג
רופט וויטאס אויפ'ן צוזאמענפאהר פון דער פויערים-פארטיי

וו א ר ש א, 11 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט, אין דעם 2-טען טאג פון דעם צוזאמענפאהר פון דער פויערים-פארטיי, האט געהאלטען א רעדע דער פרעזעס וויטאס.

ער האט שארף קריטיקירט דעם איצטיגען רעגירונגס-רעזשים אין פוילען, און דערביי געזאגט, אז דער איינציגער עלעמענט, וואס קען זיך אקעגענשטעלען דעם איצטיגען רעזשים — דאס זענען די פויערים.

מ'דארף פערשאפען — האט ער דערקלערט — די אפאזיציע געגען דער רעגירונג, סיי אין סיים, און סיי אויסער'ן סיים.

וועגען דער ווירטשאפטליכער לאגע האט געהאלטען א רעפעראט דער דעפ. מאליניאווסקי.

וועגען ארויסטרעטען פון סיים איז אויפ'ן צוזאמענפאהר ספעציעל נישט גערעדט געווארען.

ס'איז בלויז בעשלאסען געווארען צו געבען דעם פארלאמענטארישען קלוב פון דער פויערים-פארטיי פרייע הענד ביים פערשטענדיגען זיך מיט די לינקע.

אויך וועגען צוזאמענגעהן בײ די פריצים ווייד אהן ענטשעדיגונג איז אויפ'ן צוזאמענפאהר נישט גערעדט געווארען.

דאגעגען האט מען גערעדט וועגען שלום און ענטוואפנונג, און דערביי איז אין א רייהע רעדעס אנגעוויזען געווארען, אז דער פויער איז דער איינציגער עלעמענט, וואס איז בלוטיג-פעראינטערעסירט אין שלום ישליה.

די פלענאר-פערזאמלונג פון דער פעלקער-ליגע

ביים בעטראכטען די מאנדזשורישע פראגע

א קאטאסטראפע אין א קוילען-גרובען

ב י ו - י א ר ק, 11 (ספ. טעל.).

אין די קוילען-גרובען, האילאן, אין דעם שטאט קענטאקי, איז געשעהן א קאטאסטראפע.

4 טויטע קערפערס פון בערגארבייטער האט מען שוין ארויסגעצויגען.

18 פערזאנען באך

א פראטעסט-בריף צום אינערן-מיניסטער
וועגען די יודען, וואס זענען געשלאגען געווארען אין צוג: ווארשא—וואלאמין

וו א ר ש א, 11 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער קלוב פון די יודישע סיים-דעפוטאטען האט אריינגעטראגען צום אינערן מיניסטער א בריף וועגען די אנפאלען אויף יודען אין דעם צוג: ווארשא—וואלאמין.

אין דעם דאזיגען בריף זענען אויסגערעכענט אלע נעמען פון די פערוואונדעטע און עס ווערט אין איהם געפאדערט צו בעשטראפען די שולדיגע.

Lekarz-Dentysta

M·Kaniewska

Zawadzka 6

נעהמט אן פון 10—1 מיטאג און פון 3—7 אוונד.

Dr. med. J. SCHORR

פון IWONICZ

ספעציאליסט

פאר הארץ און סקלעראזא-קראנקהייטען

וואוינט יעצט אין לאדז

גדאנסקא 11, טעל. 226-85

נעמט אן טעגליך פון 4—6 נאכמיטאג.

9879

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס

ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער

אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-

שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

Dr. Wajnberg

ספעצ. פון הארץ-און לונגען-קראנקהייטען

ציגעל-גאס 11, טעל. 126 02

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אוונד

נעכטען, זונטאג, י"ב כסלו תרפ"ג (11/XII) איז נאך לאנגע און שווערע ליידען געשטארבען און דעמזע לבען טאג צו קבורה געקומען

מיין טייערע פרוי, אונזער הייסגעליבטע מוטער, שוועסטער, טאנטע, שוויגערמוטער און גרויסמוטער

ב"ע ביילה לאה אשת ר' ישראל מאיר נ"י סטריקאווסקי

אין עלטער פון 69 יאהר.

די לוי' איז פארגעקומען פון טרויער-הויז, פעטריקאווער 35, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די אין טיפען טרויער פערבליבענע פאמיליע.

5234

הלל זלאטאפאלסקי - געשטארבען

פאריז, 11 (יט"א טעלעגראפיש)

דער בעקאנטער יודישער כלל-טוער הלל זלאטאפאלסקי, וועלכער איז, ווי מיר האבען שוין נעכטען מיטגעטיילט, פערגאנגענעם דאנערשטאג דערשאסען געווארען פון זיין דירעקטאר לעוועל, איז נעכטען געשטארבען אין שפיטאל.

דער פערשטארבענער, וועלכער איז געבוירען אין יאהר 1870, איז געוועזען א גרויסער צוקער-אינדוסטריעלער.

ער איז געוועזען א מעצענאט פון דער העברעאישער ליטעראטור. האט געגרינדעט דעם „תרבות" אין רוסלאנד, פאר וועלכע ער האט געגעבען גרויסע סומעס געלד. ער איז א ציוניסט פון ערשטען טאג אן. האט זיך בעטייליגט אין ערשטען ציוניסטישען קאנגרעס און אויף די אנדערע קאנגרעסען. ער האט מיט א ברייטער האנט אונטערשטיצט א רייהע צייטשריפטען אין רוסלאנד. פון יאהר 1898 האט ער מיטגעארבייט אין „המליץ", „הצפירה" און אין אנדערע העברעאישע צייטונגען.

דער נצחון פון שלייכער'ן

בערלין, 11 (ספ. טעל.)

לויט ווי עס שטעלט פעסט דער קאמוניקאט פונ'ם ביורא קאנטי, האלט מען אין די פאליטישע קרייזען דעם רעזולטאט פון די רייכסטאג-בעראטונגען פאר א גרויסען זיג פונ'ם קאנצלער שלייכער.

דערביי ווערט אנגעוויזען אויף דעם געשיקטען אויסמיידען א קאנפליקט בעת'ן נאכקומען די פארבעהאלטען פונ'ם קאנצלער וועגען דער פראגע פון א פאליטישער אמנעסטיע, וואס איז ארויסגערוקט געווארען דורכ'ן יוסטיץ-מיניסטער, גורטנער.

בערלין, 11 (ספ. טעל.)

סוף היינטיגע וואך וועט דער קאנצלער שלייכער האלטען דורכ'ן ראדיא א רעדע וועגען דעם ארבייטס-פראגראם און וועגען די צילען פון דער נייער רעגירונג.

לויט'ן קאנטי-ביורא וועט זיך דער פראגראם שטיצען אויפ'ן אדורכפיהרען א ווייטערדיגע פאליטישע בערוהיגונג און מכוח'ן אויסמיידען דעקרעט פעראָרדענונגען.

חוץ דעם דארף ווערען פאראויסגעזעהן א מילדערונג פון שטאנד-געריכטס-וועזען.

וואס שייך דער ווירטשאפטליכקייט זאלען נישט ארויסגעגעבען ווערען קיין נייע פעראָרדענונגען.

דער קאמוניקאט שטעלט ווייטער פעסט, אז אין דער נאהענסטער צייט ווערט אפגעווארט א הסכם צווישען דער רעגירונג און דעם רייכסטאג מכוח א דרינגענדער הילף פאר ארבייטסלאזע.

הובער וועט זיך נישט ווענדען צום קאנגרעס

לאנדאן, 11 (ספ. טעל.).

דער וואשינגטאנער קארעספאנדענט פון „טיימס" איז מודיע, אז הובער האט ענטגילטיג רעזיגנירט פון ווענדען זיך צום קאנגרעס מכוח די מלחמה-חובות, און אז ער האט בדעה אבהויבען וועגען דעם דאזיגען ענין אן איניציאטיוו אהן דעם קאנגרעס.

מחמת דעם, וואס גרויס-בריטאניען האט בעשלאסען דעם 15. דעצעמבער צו בעצאהלען איהר ראטע אין גאלד, נישט פאדערענדיג קיין שום הנחות אדער פערלייכטערונגען, האט נישט הובער די נויטיגקייט צו ווענדען זיך איצט צום קאנגרעס.

די ווארשאווער יודישע קהלה אויפ'ן שייד-וועג

אנ'אנדער קהלה, אדער א רעגירונגס-קאמיסאר?

ווארשא, 11 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). מ'דערצעהלט זיך ווי וועגען א זיכערען פאקט, אז די ציוניסטישע האוז'עס און פרנסים, ווי אויך די פאלקיסטען וועלען איינגייען ארויסטרעטען פון דער ווארשאווער קהלה.

צו זיי וועט אויך צושטעהן די קליינע גרופע פון די אזוי-גערופענע „יוילדע".

אזוי-ארום וועט זיך צוזאמען בילדען א גרופע פון 24 מאן.

עס פעהלט נאר איינער, א 25-טער, וואס דורך איהם וועט זיך בילדען א העלפט, וועלכע וועט גורם זיין דערצו, אז עס זאלען געמאכט ווערען נייע וואהלען.

וואהרשיינליך אבער, וועט נאך פריהער די מאכט פונאנדערלאזען די קהלה און ס'וועט בעשטימט ווערען א רעגירונגס-קאמיסאר.

די דייטשע לופט-פליהער בערטראם (לינקס) און קלאוסמאן

וועלכע זענען געהאט פערלוירען געווארען אין אויסטראליען, זענען איצט צוריקגעקומען אהיים.

דייטשלאנד - צוריק

אין דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

גענף, 11 (ספ. טעל.) די בעראטונגען פון די 5 מלוכות האבען זיך היינט פערענדיגט מיט'ן אונטערשרייבען די דעקלאראציע, אויפ'ן גרונד פון וועלכער דייטשלאנד קעהרט זיך אום צוריק אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ.

די דעקלאראציע וועט דינסטאג איבערגעגעבען ווערען דעם פרעזידיום פון דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ.

בלוטיגער אנפאל פון באנדיטען אויף א צוג

לאנדאן, 11 (ספ. טעל.).

פון בוענאס-איירעס איז מען מודיע, אז לעם דער געגענד באטשקא-בלאנקא זענען באנדיטען בעפאלען א פאסאזשיר-צוג.

די באנדיטען זענען אנגעקומען אין אויטאס. אין פאסאזשיר האבען זיי דערהרג'עט און דריי — פערוואונדעט.

צוגערויבט האבען זיי עטליכע הונדערט טויזענד פראנק.

סינדיקאליסטען-אומרוהען אין שפאניען

מאדריד, 11 (ספ. טעל.)

אין גאנץ שפאניען וואקסט די אויפרעגונג.

אין סאלאמאנקא און אוויעטא זענען אויסגעבראכען שטרייקען, וואס פערשפרייטען זיך אויף דער גאנצער פראווינץ.

עס זענען פערנאטירט געווארען א סך אקטען פון סאבאטאזש.

מען האט איבערגעריסען עלעקטרישע און טראמוואי-דראטען.

אין סאלאניקי זענען ארעסטירט געווארען עטליכע אנפיהרער פון סינדיקאליסטען.

ענגליש-סאוויעטישע אונטערהאנדלונגען

לאנדאן, 11 (ספ. טעל.).

דער סאוויעטישער אמבאסאדאר האט צוגעשיקט דעם געהילף פון מלוכה-סעקרעטאר ביים אויסערן-מיניסטעריום א נאטע, אין וועלכער עס ווערט מיטגעטיילט דער ענגלישער רעגירונג, אז די סאוויעטען זענען גרייט אנצוהויבען אונטערהאנדלונגען מכוח'ן שליסען א נייעם האנדעלס-טראקטאט.

די אונטערהאנדלונגען וועט פיהרען אין נאמען פון די סאוויעטען דער אמבאסאדאר אין לאנדאן, ווי אויך דער שעף פון דער דעלעגאציע פאר'ן אויסלענדישען האנדעל.

אין משך פון די נאהענטסטע טעג וועט פארקומען די צוזאמענטרעפעניש פונם אמבאסאדאר מאיסקי מיט'ן געהילף מלוכה-סעקרעטאר, וואנסיטערט.

א מוטער דינגט די מערדער פון זוהן

טארנאג, 11 (ספ. טעל.)

דאס געריכט פון געשווירענע האט פערמשפט צום טויט דעם 21-יאהריגען שמיד, בערנט און דעם 24-יאהריגען פאבריק-ארבייטער פיעטשקא פאר'ן דערמארדען דעם 24-יאהריגען אטאן טהיעמע א שותף ביי גנבישע געשעפטען.

אויך די מוטער פון דעם דערמארדעטען, די 55-יעהריגע אלמנה, צממא טהיעמע האט מען פערורטיילט צו טויט-שטראף פאר'ן צוריידן צו בעגעהן דעם מארד.

זי האט די מערדער צוגעזאגט א גוטע בעלוינונג פאר'ן דערמארדען איהר זוהן, מיט וועלכען זי האט נישט געלעבט בשלום

לופט-פליה-קאטאסטראפע

מארסעל, 11 (ספ. טעל.)

א האנדעלס-אעראפלאן, וואס איז היינט נעפלויגען אויף דער ליניע מארסעל—באצעלאנא האט געליטען א קאטאסטראפע.

עס איז אומגעקומען דער פילאט און א פאסאזשיר.

די רעגירונג און די לאקאטארען

וועט דירה-געלד בילליגער ווערען?

ווי בעקאנט, האט דער צענטראלער לאקאטארען-פערבאנד אין ווארשא איבערגעגעבען דער רעגירונג א מעמאריאל וועגען בילליגער מאכען דאס דירה-געלד.

דער מעמאריאל איז זעהר אנ'אויספיהרליכער און ער רעדט ברייט ארום די מאטיוון, פארוואס דאס דירה - געלד מוז דורכאויס פערקלענערט ווערען. עס ווערט אנגעוויזען אין איהם, אז די פענסיעס אין אלע מלוכה'שע און קאמונאלע אנשטאלטען זענען געקירצט געווארען דורכשניטליך מיט 30 ביז 40 פראצענט, אין האנדעל און אין דער אינדוסטריע זאגאר מיט גאנצע 60 פראצענט; דער האנדווערקער און מיטעלער סוחר פערדינט היינט קוים א דריטעל דערפון, וואס ער האט אמאל פערדינט. ביי אזא לאגע איז, אלזא, אנ'אבסורד, אז דאס דירה-געלד זאל בלייבען אין דער פריהערדיגער הויך.

דער מעמאריאל פאדערט, אז דאס דירה-געלד אין אלטע הייזער זאל פערקלענערט ווערען מיט 30 פראצענט, אין נייע הייזער — מיט 40 פראצ. דער מעמאריאל רעדט אויך ברייט ארום דעם טרויעריגען ענין פון עקסמיסיעס און פאדערט, אז אנ'עקסמיסיע זאל קענען אויסגעפיהרט ווערען נאר אין דעם פאל' ווען עס איז פערהאן א מעגליכקייט צו בעזארגען די עקסמיסירטע פאמיליע מיט אנ'אנדערער, אנטשפרעכענדער דירה.

צי זענען פערהאן אויסזיכטען, אז די וועגדונג פון לאקאטארען-פערבאנד זאל דורך דער רעגירונג גענומען ווערען אין אכט און דאס דירה-געלד זאל טאקע בילליגער ווערען?

מיט א דריי חדשים צוריק, אלזא, נאך אין סעפטעמבער, האט דערלאנגט דער רעגירונג א מעמאריאל וועגען דירה-געלט אויך דער צווייטער צד, דער פערבאנד פון די הויז-ווירטען. פערשטאהט זיך, דארט ווערט דער ענין בעלויכטען פון א גאנץ אנדערען שטאנדפונקט.

דעם מעמאריאל פון די הויז-ווירטען האט די רעגירונג בעהאנדעלט אין א בליק-שנעלען טעמפא. דער עקאנאמישער קאמיטעט פון מיניסטערן-ראט האט איהם בעטראכט נאך אין סעפטעמבער און ארויסגעגעבען אנ'ערקלערונג, אז די רעגירונג טראכט איינגאנצען נישט וועגען פערקלענערן דאס דירה-געלט.

צי וועט די רעגירונג איצט, מיט א דריי חדשים שפעטער, ענדערן איהר שטעלונג?

אין די קרייזען פון לאקאטארען-פערבאנד האלט מען, אז דאס איז נישט אויסגעשלאסען. ערשטענס, האט זיך אין פערלויף פון די לעצטע דריי חדשים די עקאנאמישע לאגע אין לאנד נאך מעהר פערערגערט, די ארבייטסלאזיגקייט וואקסט, די פערדינסטען פאלען, דאס לעבען ווערט פון טאג צו טאג אלץ שווערער. פון דער צווייטער זייט וואלט עס געוועזען אינגאנצען אומפערשטענדליך, פארוואס די רעגירונג, וועלכע בעשטעטיגט אין ווארשא א בעשלוס וועגען בילליגער מאכען עלעקטריע און וועלכע איבט אויס א דרוק אויף די אינדוסטריעלער פון אלע בראנזשעס בילליגער צו מאכען זייערע ארטיקלען – פארוואס די זעלבע רעגירונג זאל נישט איינזעהען דעם צווי פשוטן אמת, אז די פערארימטע בעפעלקערונג, וואס האט צו פיהרען אזא שווערען קאמף מיטן קריזיס, קאן נישט היינט, צום סוף פון 1932, צאהלען דאס זעלבע דירה-געלט, וואס אין די יאהרען 1927 און 1928.

פאר גאלד, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען אידזיאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9–1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

4091

יעדער ליבהאבער פון שעהנער קונסט

דארף בעזוכען די

בילדער - אויסשטעלונג

פון בעריהמטען קונסט מאלער

יעקב ראטבוים

אין לאקאל פון „בני ברית"

פיעטריקאווער 90.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז.
12 דעצעמבער 1932

שפּאַנונג
אויף דער וועלט־לאַגע

שוין לאַנג איז די אינטערנאַציאָנאַלע לאַגע נישט געווען אַזוי געשפּאַנט, ווי איצט. אַמעריקע האָט ענטגילטיג זיך אָפּגעזאָגט צו פערלענגערן דעם מאָראַטאָריום אויף די קריגס־חובות פון די אייראָפּעאישע מלוכות, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די לעצטע האָבען ממש פאַר איהר געעפענט דאָס האַרץ און אין לאַנגע בעגריינדעטע נאָטעס מאָטיווירט פאַרוואָס זיי קאָנען נישט צאָהלען די לויפענדע ראַטע. אַזוי האָט אויך געטוהן פוילען, וועלכע האָט אין אַ גרויסער נאָטע פאָרגעשטעלט פאַר דעם אַמע־ריקאַנער קרעדיטאָר דאָס בילד פון דער פינאַנציעל ווירטשאַפטליכע לאַגע אין לאַנד, אַ בילד, וואָס קאָן אַרויסרופען די סאַמע פעסימיסטישע געדאַנקען, צווי־שען ענגלאַנד און פערסיען איז געקומען צו אַ שאַרפען קאָנפליקט אויפ'ן באָדען פון עקספּלואַטירען די פערסישע נאַפט־קוועלען. אַ קאָנפליקט איז אויס־געבראָכען אויך צווישען ענגלאַנד און די סאָוויעטען צוליב אַן אַרטיקעל, אין וועלכען דער אָפיציאָז פון די סאָוויעטען האָט אָהן צערעמאָניעס אָנגעגריפען די רעגירונג פון גרויסבריטאַניען. אויפ'ן ווייטען מזרח האָבען זיך ווידער בעוויזען די בלוטיגען קאַמ־פען. יאַפּאַן דראָהט אַרויסצוטרעטען פון פעלקער־בונד, אַ. אַז. וו. דאָס אַלץ בעווייזט, ווי גרויס עס איז די שפּאַנונג אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרענע.

דעם אָפּזאָג פון אַמעריקע האָט מען געקאָנט פאָראויס ערוואַרטען. דער ענגלישער פּינאַנץ־קאַנצלער ב. ע. טשעמבערלען האָט אַפילו ערקלערט אין פּאַרלאַמענט, אַז זיין רעגירונג וועט די טעג אָנגעהמען אַ בעשלוס וועגען דער שטעלונג לגבי אַמעריקע. אָבער עס איז בעוואוסט, אַז דער בעשלוס איז שוין אָנגענומען. ענגלאַנד האָט בעשלאָסען צו בעצאָהלען די ראַטע, הגם געגען דעם שריט זאָגט זיך אַרויס אַ גרויסער טייל פון דער עפענטליכער מיינונג. די פאַריזער קאָנפערענץ פון מאַקדאָנאַלד'ן און טשעמבערלען מיט דער פראַנצויזישער רעגירונג האָט געבראַכט באַר דעם פּאָזיטיווען רעזולטאַט, וואָס דער־ווייל זיינען געבליבען אין קראַפט די בעשלוסען פון דער לאָזאַנער קאָנפערענץ, לויט וועלכער דייטשלאַנד איז פאַקטיש בעפרייט געוואָרען פון צאָהלען די קריגס־ענטשעדיגונגען. דאַגעגען איז נישט געקומען צו קיין פערשטענדיגונג מכוח אַ געמיינזאַמער אַקציע לגבי אַמעריקע און יעדע מלוכה האָט זיך איבערגע־לאָזט פרייע הענד אין איהרע האַנדלונגען ד. ה. אַז ענגלאַנד וועט צאָהלען, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס עס וועלען טוהן די אַנדערע מלוכות.

אַ גרויסען קלאַפּ האָט ענגלאַנד מיט די נאַפט־קוועלען אין פערסיען. די פערסישע רעגי־רונג האָט צוריקגעצויגען די קאָנצעסיעס, וועלכע זי האָט געהאַט ערטיילט די גרויסע ענגלישע פּעט־ראָלעום־קאָנצערנען. ענגלאַנד האָט דערויף געענט־פערט מיט אַ נאָטע, אין וועלכער זי פאָדערט אין משך פון 7 טאָג אָפּצושאַפען דעם בעשלוס וועגען די קאָנצעסיעס, אין געגענפאַל וועט דער קאָנפליקט אי־בערגעגעבען ווערען אין אינטערנאַציאָנאַלען טריבו־נאַל אין האַאַג. אָבער נלייכצייטיג האָט די ענג־לישע רעגירונג געגעבען צו וויסען, אַז זי וועט פער־טיידיגען די ענגלישע אינטערעסען אין פערסיען מיט אַלע מעגליכע מיטלען אויף דער אינטערפּע־לאַציע אין פּאַרלאַמענט, צי קאָנען די מיטלען בע־שטעהן אויך אין אַנווענדען בעוואָפענטע קראַפט, האָט די רעגירונג קיין קלאָרען ענטפער נישט גע־געבען, דער פאַרשטעהער פון דער רעגירונג האָט באַר אונטערגעשטראָכען, אַז ענגלאַנד וועט נישט דערלאָזען, עס זאָלען פערגוואַלטיגט ווערען איהרע רעכט און עס זאָלען פערלעצט ווערען די אינטער־נאַציאָנאַלע אָפּמאַכען.

די געשפּאַנטע בעציהונגען צווישען ענגלאַנד מיט די סאָוויעטען שטעהען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פערסישען קאָנפליקט. אין לאָנדאָן האַלט מען, אַז די שטעלונג פון דער פערסישער רעגירונג איז אַזוי דרייסט אַ דאַנק דער שטילער אונטערשטיצונג פון די סאָוויעטען. וואָס אַנבעלאַנגט דעם אינצידענט צוליב'ן אַרטיקעל אין „איזוועסטיאַ", האָבען די סאָוו־יעטען געגעבען אַן ענטפער, וועלכער וועט די ענג־לישע רעגירונג זיכער נישט בעפרידיגען. די סאָוו־יעטען האָבען געענטפערט, אַז זיי זעהען בכלל נישט פאַראַנטוואָרטליך פאַר דעם, וואָס עס שרייבען די „איזוועסטיאַ", אַז די „איזוועסטיאַ" זעהען אַן אָפיציעלער אָרגאַן בלויז אַזוי אַזוי פיל, אויף וויפיל די דרוקען די דעקרעטען און פעראָרדנונגען פון דער רעגירונג. אַזאַ ענטפער שטעלט, נאַטירליך, נישט אויס דעם קאָנפליקט און קאָן איהם ברענגען נאָך צו אַ גרעסערער פערשאַרפונג.

אויפ'ן געביט פון די בעציהונגען צווישען יאַ־פּאַן און כינע אין די לאַגע, נישט קוקענדיג אויף די בעראַטונגען אין גענף, נישט ווענינגער קאָמפּליצירט און פערפּלאָנטערט, ווי ביז איצט, און די אינטער־נאַציאָנאַלע בעציהונגען הערשט איצט אַזאַ פּלאָנ־טער, וועלכען מ'האָט שוין לאַנג נישט אָבסערווירט.

(ען)

יאַפּאַן וויל איינהאַלטען מאַנדזשוריע
געגען אלע כחות אין דער וועלט
סענסאַציאָנעלע ערקלערונג פון אַ יאַפּאַנישען דיפּלאָמאַט

דער פערטרעטער פון יאַפּאַן אויף דער סעסיע פון פעלקער־בונד מאַטסואָקאַ, האָט אויפ'ן וועג פון טאָקיאָ קיין גענף זיך אָפּגעשטעלט אין מאָסקווע וואו ער האָט געהאַט אַ נישט־פערבינדליכען שמועס מיט עטליכע לייטענדע סאָוויעטישע פּאָליטיקער, ווי ראַדעק, ליטווינאָוו און קאַראַחאַן. אַזוי ווי דאָס געשפּרעך איז געווען גאַנץ פּריוואַט, האָט דער יאַ־פּאַנער אויסגעדרוקט זיינע מיינונגען מיט דער פול־שטענדיגער אָפענהאַרציגקייט. אין גענף האָט ער פאַר אַ פאַרשטעהער פון איינציגע בלעטער איבער־געגעבען די פּרטים פון דעם געשפּרעך, וואָס איז אויסערגעוועהנליך אינטערעסאַנט.

איך האָב, דערצעהלט מאַטסואָקאַ, אָפען גע־זאָגט די סאָוויעטישע פּאָליטיקער, אַז דער הויפּט־ציל פון דער יאַפּאַנישער אָקופּאַציע אין מאַנדזשו־ריען איז געווען צו שאַפען אַ פעסטע פערטיידיגונגס־ליניע געגען דער סאָוויעטען־פערבאַנד. דערויף האָט מען מיר געענטפערט, אַז רוסלאַנד שטרעבט צו שלום און זוכט נישט קיין שום טעריטאָריעס. איך האָב דערויף געענטפערט: אויב דאָס, וואָס איהר זאָגט, איז אמת, דאַן דאַרפט איהר אין אייערע אייגענע אינטערעסען פערשטעהן דעם פאָרדראַנג פון יאַפּאַן און אונז נישט שטערן, נאָך מעהר, די סאָוויעטען דאַרפען העלפען יאַפּאַן איינ־צושטעלען אָרדנונג און רוה אויפ'ן ווייטען מזרח. באַר דאַן ווען די לאַגע אין מאַנדזשוריען וועט זיך סטאַביליזירען און דאָס יאַפּאַנישע פאָלק וועט זיך פיהלען געשיצט געגען די סאָוויעטען, וועלען די סאָוויעטען זיך קאָנען דערשלאָגען צו שלום מצד יאַפּאַן. איהר קאָנט שליסען וויפיל נישט־אַגרעסיע־אָפּמאַכען איהר ווילט, נאָר קיין ווירקליכען שלום מיט אַ פאָלק, וואָס האָט פאַר אייך מורא, וועט איהר זיך נישט דערשלאָגען.

איך, דערצעהלט ווייטער דער יאַפּאַנער, האָב געזאָגט צו די באָלשעוויקעס: איהר ווייסט פון ערפאַהרונג, אַז די געשיכטע ווידערהאָלט זיך. מיר האָבען שוין געמוזט איינמאָל פיהרען אין מאַנ־דזשוריען אַ בלוטיגען קאַמף געגען רוסלאַנד, וועלכע האָט בעדראָהט די עקזיסטענץ פון יאַפּאַן. מיר האָ־בען נישט קיין זיכערקייט, אַז אין דער צוקונפט וועט זיך אַזאַ קאַמף נישט איבערחזר'ן. מיר ווילען שלום מיט רוסלאַנד און מיר זוכען נישט קיין אויסמייד פאַר אַ קריג. אָבער ווער וועט אונז גאַראַנטירען, אַז איהר וועט אונז נישט צווינגען אָנצוהויבען אַ קריג מיט אייך? אַלס סיבה פון קריג קאָן זיין נישט דווקא אַ בעוואָפענטער אָנפאַל; עס איז גענוג אַן עקאָנאָמישער באָיקאָט אָדער קאָמוניסטישע פּראָ־פּאַגאַנדע.

אונזער פאָלק, זאָגט דער יאַפּאַנער, פערפאָלגט אויפמערקזאַם די אויספיהרונג פון דער פּיאַטילעטקע. וואָס זעהען מיר אין דאָזיגען פּלאַן? די בע־דינגונגען, אין וועלכע עס לעבט דאָס רוסישע פאָלק, זעהען שרעקליך. דאָס פאָלק ליידט פון מאַנגעל אין שפּייז און קליידונג, און גענשטאַנדען פון ער־שטען געברויך. אָבער אַנשטאָט דעם, עס זאָל ענט־וויקעלט ווערען די לייכטע אינדוסטריע וועלכע וואָלט געקאָנט ליגווידירן די לאַגע פון דער בעפעלקערונג, לייגט איהר די גאַנצע ענערגיע אַריין אין דער אויסבויאונג פון דער שווערער אינדוסטריע, און שווערע אינדוסטריע בעדייט צוגרייטונג צום קריג. צי קאָן מען בעשולדיגען דאָס יאַפּאַנישע פאָלק, וואָס עס בעציהט זיך מיט גרויס אומרוה דערצו, וואָס עס קומט פאַר אין רוסלאַנד? אלע אייערע שעהנע ווערטער קאָנען אונזער פאָלק נישט בע־רוהיגען.

אין דער לעצטער צייט זיינען די בעציהונגען צווישען סאָוויעטען־פערבאַנד און יאַפּאַן געוואָרען פריינדליכער, דאָס איז געווען צו זעהען אין די אָפּמאַכען וועגען פיש־פאַנג און וועגען באַפּט־פער־זאָרגונג. די סאָוויעטען האַלטען זיך אָן אַ זייט פון די געשעהענישען אין מאַנדזשוריען און שטערען נישט אונז איינצושטעלען דאָרט אָרדנונג און שלום. אין דער גרעניצגעביט טוען די סאָוויעטען אַלצדינג, כדי צו ראַטעווען יאַפּאַנער פון פערפאָלגונגען און זיי בעהאַלטען יאַפּאַנישע פליטים. דאָס אַלץ האָט בעדייטענד פערבעסערט אונזערע בעציהונגען. וועגען דעם האָט מען מיט אַ האַלב יאָהר צוריק נישט געקאָנט טראַכטען.

די פראַגע וועגען מאַנדזשוריען האָט געענ־דיגט דער יאַפּאַנישער דיפּלאָמאַט, איז פאַר אונז אַ פראַגע פון לעבען און פון טויט. ס'איז אַ גרוי־סער שאָד, וואָס אין אייראָפּע וויל מען דאָס נישט פערשטעהן. מיר וואַרטען מיט דער פולער רוהיג־קייט אויפ'ן בעשלוס פון פעלקערבונד. מיר רעכ־נען זיך אַפילו מיט דער מעגליכקייט פון אַן אָרגאַ־ניזירטען עקאָנאָמישען באָיקאָט. אָבער ווען אַפילו מ'וועט אונז אַלען אַרויסטרייבען אַלע כוחות פון דער ערד, וועלען מיר דאָך זיך שטעלען ענטקעגען. זאָלען מיר אַלע אומקומען אין דאָזיגען קאַמף. אָבער פאַר אונז איז ליבער אומצוקומען איצט איידער צו שטעהן אין אַ צעהן־צוואַנציג יאָהר אַרום פאַר דער געפאַהר פון אַ נאָך שרעקליכערען, נאָך שווערערען קריג.

די נאַציאָנאַלע יוגענד אַמאָל און איצט
מערקווירדיגע עוואָלוציע פון דער יוגענד אין פּוילען

אין „ראַבאָטניק" געפינען מיר די פאָלגענדע העכסט אינטערעסאַנטע היסטאָרישע נאָטיץ: פאַר די 27 יאָהר, וואָס זיינען אַוועקגעלאָפען, פון זינט עס איז אויסגעבראָכען דער בעקאַנטער שול־שטרייק אין פּוילען, איז די נאַציאָנאַלע יוגענד דורכגעגאַנגען אַ מערקווירדיגע אידעאישע עוואָלוציע. עס איז דע־ריבער ווערט אַרויסצוגראָבען פון די אַרכיוון די דעקלאַראַציע, וועלכע איז פאָרמולירט געוואָרען אין פעברואַר 1905 דורך דעם דעלעגאַטען קרייז פון דער יוגענד אין די וואַרשאַווער מיטעל־שולען אין נאָמען פון דער גאַנצער יוגענד, דאָס הייסט די געמיינזאַמע דעקלאַראַציע פון דער אַזוי גערופענער פאָרטשריטליכער יוגענד (סאָציאַליסטישע ראַדיקאַלע און דער נאַראָדאָווע), אָט איז אַן אויסצוג פון דער דאָזיגער דעקלאַראַציע: מיר פאָדערען:

„1) פּוילישע שולען מיט דער אונטעריכטס שפּראַך און אַדמיניסטראַציע־שפּראַך אין פּויליש, מיט דעם בעוואָרעטען רעכט צו גרינדען נאַציאָ־נאַלע שולען פון כלערליי טיפען. סיי די פּוילישע נאַציאָנאַליסטען, ווי יעדע אַנדערע, דאַרף האָבען דאָס רעכט צו בעזיצען שולען, וואָס זאָלען ענט־שפּרעכען זייערע קולטורעלע בעדערפענישען. דער־ביי דאַרפען די שולען פון אין און דערזעלבער וויסענשאַפטליכער מדרגה האָבען דיזעלבע רעכט.

2) אין דער שולע דאַרף הערשען די פולשטענ־דיגע פרייהייט פון איבערצייגונגען און די פולע רעליגיעזע טאָלעראַנץ.

3) עס דאַרפען אָפּגעשאַפט ווערען אַלע בע־גרענצונגען אויפ'ן געביט פון רעליגיע, נאַציע און שטאַנד, סיי פאַר דער יוגענד, סיי פאַר די לערערס. יעדער אָהן אונטערשיד פון רעליגיע, נאַציע אָדער אָפּשטאַמונג דאַרף האָבען די מעגליכקייט זיך צו לערנען און צו זיין לערער".

אין נאָמען פון רעאַליזירען אָט די לאָזונגען איז די נאַציאָנאַלע יוגענד אין יענער צייט צוגעטראָ־טען צו באָיקאָטירען די רוסישע שולען. איצט. אָנרופענדיג זיך אויך נאַציאָנאַל, גרינדעט די יו־גענד „ליגעס פון גרינעם בענדעל", זי גיט אַרויס דעם זשורנאַל „יוסטענגאַ", פאָדערט נומערוס קלאַו־זוס און אָרדנט אָן אַנטיסעמיטישע העצעס.

150 מיליאַרד דאָלאַר
האָט שוין אָפּגעקאָסט אַמעריקאַ דער קריזיס

דער האַמבורגער „ווירטשאַפטס - דינסט" דאַרף פערעפענטליכט אַ זעהר אינטערעסאַנטען אַרטיקעל פון בעוואוסטען אַמעריקאַנער סעקרעטאַר ווילי־אַם באַראַה, וועלכער קומט צו פאָלגענדע אויספיהרען:

פון יאַנואַר 1929 ביז יאַנואַר 1932 איז דער וועלט־האַנדעל געפאַלען אויף 60 פּראָצ. איינציגע פעלקער האָבען דאָס דערפיהלט פריהער, די אַנ־דערע שפּעטער, איצט פיהלען שוין אַלע דעם דאָ־זיגען פּאַראַליטש.

מאַסגעבענדע עקאָנאָמיסטען האָבען אויסגע־רעכענט, אַז די ווירטשאַפטליכע דעפּרעסיע האָט געקאָסט ביז איצט דאָס אַמעריקאַנישע פאָלק מעהר ווי 150 מיליאַרד דאָלאַר. עס איז דעריבער פער־שטענדליך, אַז פערענדיגען די דאָזיגע דעפּרעסיע איז נישט לייכטער, ווי אין זיינער צייט איז געווען צו פערענדיגען דעם וועלט־קריג.

עס איז דעריבער נישטאָ קיין אַנדערער אויס־וועג, ווי צוזאַמענצורופען אַ ווירטשאַפטליך־וואַלוטע וועלט־קאָנפערענץ, וועלכע וואָלט ענדליך געלעזט דעם גאַנצען קאָמפּלעקס ענינים פון די חובות, ענט־וואָפענונג, גאָלד־סטאַנדאַרד, סטאַביליזאַציע פון זיל־בער אויף מזרח און אַ גאַנצע רייה אַנדערע ענינים.

אין מאָמענט, ווען די אַלע פראַגען וועלען געלעזט ווערען, וועלען די בעוואָהנער מלוכות אויך קאָנען לעזען די פראַגע וועגען די צאָלען. אַזאַ קאָנפערענץ וואָלט אָבער געהאַט זיין בעפולמעכ־טיגט צו בעהאַנדלען אַלע פראַגען פון פינאַנציעלען און ווירטשאַפטליכען לעבען, וואָס וואָלטען געקאָנט האָבען אַ ווירקונג אויף דער סאַנאַציע פון דער וועלט־ווירטשאַפט.

איך וואָלט אָבער אויסגעשלאָסען פון דער דאָ־זיגער קאָנפערענץ אַלע עקספּערטען, ווייל אַלע קאָנפערענצען, אין וועלכע זיי האָבען אַנטייל גע־נומען, האָבען זיך געענדיגט מיט אַ פיאַסקאָ. די ווירטשאַפטליך־וואַלוטע וועלט - קאָנפערענץ וואָלט געדאַרפט זיין אָרגאַניזירט אויפ'ן שטייגער פון דער לאָזאַנער קאָנפערענץ לויט איהר גרויסקייט און דרייסטקייט.

אין קאָן וועט דאָ שטעהן זעהר פיל און יעדער אָפּשלעפּען וואָלט געקאָנט זיין געפעהרליך. מען מוז זיך אָפּגעבען אַ דין וחשבון, אַז פון דער דאָזיגער קאָנפערענץ איז אָפּהענגיג די צוקונפט פון דער מאָדערנער ציוויליזאַציע.

אַזוי ווי ביז איצט קאָן בשום אופן נישט בלייבען. עס מוז קומען אַן ענדערונג און איך האָב דעם איינדרוק, אַז אין די איצטיגע בעדינגונגען איז עס מעגליכער, ווי אין יעדער צייט פון זינט מען האָט געשלאָסען דעם שלום.

די פעלקער האָבען ביז איצט אַלץ איבער־געטראָגען מיט אַן אומגעוועהנליכען געדולד. עס קאָן אָבער קומען צו אַ מאָמענט, ווען זיי וועלען אַליין ווייזען דעם וועג, אויב די אָנפיהרער וועלען דעם וועג נישט געפינען.

די נאַטור האָט אונז נישט פערלאָזט, ווייל ביז איצט האָבען מיר נאָך נישט געהאַט קיין הונגער. די מענשהייט איז, נישט קוקענדיג אויף דער דעפּרע־סיע, געוואָרען שטענדיג אַרבייטזאַם. מיר זענען קרבנות פון אַ פאַלשער און נאַרישער פּאָליטיק. אין דעם האָבען זיך ענדליך אַלע איבערצייגט דעם דאָזיגען פאַקט קאָן מען האַלטען פאַר אַ סימן, אַז עס הויבט זיך אָן אַ קלוגע פּאָליטיק און דער־מיט אויך אַ פערבעסערונג פון דער סיטואַציע.

פאַרן ביוראָקראַט איז נישטאָ קיין אויטאָריטעט
אַמעריקאַנער בעאַמטע עקזאַמינירען פּראָפ. איינשטיין צו ער קאָן שרייבען

אין די צייטונגען ווערט לעצטענס דערציילט וועגען דעם, אַז פּראָפ. איינשטיין פאָהרט קיין אַמעריקע. ווי ער וויל זיך בעזעצען אויף תמיד. אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם איז שוין געווען אַ ידיעה, אַז עפּעס אַן אַמעריקאַנער פרויען־פעראיין וויל נישט האָבען איינשטיינען אין אַמעריקע. די בערלינער צייטונגען דערציילען אַ וויציגע געשיכ־טע וועגען דעם עקזאַמען, וועלכען איינשטיין האָט געמוזט דורכמאַכען אין אַמעריקאַנישען קאָנסולאַט ביים בעקומען אַ וויזע. ס'איז אַ פאָרמאַליטעט אַזאַ, אַז יעדער, וואָס גייט זיך בעזעצען אין אַמעריקאַ, מוז דורכגעהן - ביים בעקומען די וויזע - אַן „עקזאַמען פון אינטעליגענץ". ס'איז פאַראַן אַ פערטיגע ליסטע מיט פראַגען, אויף וועלכע יעדער עמיגראַנט דאַרף ענטפערן. די קאָנ־סולאַט־ביוראָקראַטען האָבען געהאַלטען פאַר פאַסיג צו עקזאַמינירען אויך איינשטיין. ס'האָט זיך דאַר־טען פאָרקאָכט אַ גאַנצע קאַשע.

צווישען איינשטיינען מיטן קאָנסולאַט־בעאַמ־טען איז פאָרגעקומען פאָלגענדיגער געשפּרעך:

— אייער נאָמען?

— איינשטיין.

— פאָרנאָמען?

— אַלבערט.

— אייער בעשעפטיגונג?

— פּראָפעסאָר.

דאָס איז נאָך געווען צו דערטראָגען. די ווייטערדיגע פראַגען האָבען אָבער איינשטיינען צעטומעלט.

— צי קענט איהר לייענען — פרעגט דער בעאַמטער.

— יאָ — ענטפערט איינשטיין אַנ'אויפגערעג־טער.

— און שרייבען?

— אויך...

— צי געהערט איהר צו עפּעס אַ רעוואָלוצ־יאָנערער פּאַרטיי?

— ניין.

— צי האָט איהר נישט בדעה אַראָפּצוואַר־פען די אַמעריקאַנער רעגירונג?

— ניין...

— און דעם פּרעזידענט?

— אויך נישט...

— ווי בעציהט איהר זיך צום אַנאַרכיזם?

ווען מען האָט איהם געשטעלט די פראַגע צי ער איז קיינמאָל נישט געווען אין קיין משוגעים־הויז, האָט ער טאַקע מצהר געשט אויסגעהאַלטען. ער האָט אַ קלאַפּ־געטון מיט דער טיר און אַהיימ־געלאָפען.

ספארט-בעוועגונג

אז מ'האט נישט קיין ציל פאר זיך...
דער קאמף וועגן רעפארמען אין דער פוסבאל-ליגע

די גאנצע ספארט-וועלט אין פוילען איז שטארק בעשעפטיגט מיט דער פראגע פון דער פוילישער פוסבאל-ליגע. אין אלע ספארט-קרייזען ווערט די דאזיגע פראגע ברייט ארומגערעדט און יעדער איינער זוכט אויפן גרונד פון זיינע פערזענליכע ערפארונגען צו געפינען א לעזונג אין דער אזוי אנגעווייטאגטער פראגע פון דעם פוילישן פוסבאל-רעפארם.

די לאגע פון פוילישן פוסבאל איז שוין היינט אזוי ערנסט, אז מ'קאן שוין מער נישט זיך פארשטעלן מיט די אייגענע הענט די אויגען בכדי זיך נישט צוזאמענצוטרעפן מיט דער גרויער ווירקליכקייט און מען מוז שוין — כאטש מען גאט נישט דערצו קיין שטארקן חשק — קוקן דרייסטער אויף דער געשאפענער לאגע.

אויב די דאזיגע פראגע איז שוין בעריהרט געווארן אויף א פערזאמלונג פון דער ליגע און אלע פיהרער פון די ליגע-קלובען האבען שעה'ן-לאנג דעבאטירט און יעדער איינער דעלעגאט האט געפונען פאר זיין חוב צו נעמען א ווארט און צו בעשטעטיגען, אז אזוי ווייטער קען שוין נישט געהן — עס מוז געפונען ווערען אן'אויסוועג — מעג מען זיי איצט — פולשטענדיג גלויבען.

עס לוינט זיך דערביי אפצושטעלען, וואס האט איצט געצוואונגען די אלע ספארט-טוער, — די שפעטער פון איצטיגען סיסטעם פון דער פוסבאל-בעוועגונג אין פוילען זיך ערנסט צו פערטראכטען וועגען ווייטערען גורל פון דעם פוסבאל-ספארט אין פוילען, בכדי צו בעקומען א קלאהרער בילד וועגען פאקטישען מצב פון פוילישען פוסבאל און אפשר, וועט אויך אזוי ארום מעגליך זיין לייכטער צו געפונען אן'אויסוועג פון דער איצטיגער לאגע.

גאנץ אונפערהאפט האבען פאסירט אין דער ליגע זאכן, וועלכע זענען נישט געווען פארויסגעזעהן דורך דער ליגע און האבען אין א געוויסער מאס בעדראהט איהר עקזיסטענץ. אין דער ערשטער רייה האבען מיר דא אין זינען, — דאס אוואנסירען פון דעם 22-טען פולק אין דער ליגע, — וועלכעס איז נישט געווען אויף „דער האנט" פון דער „פוסבאל-אריסטאקראטיע".

שוין פאראיאהרען האט מען אנגעהויבען שטארק דיסקוסירען וועגען רעפארם. מען האט אבער געגלויבט, אז אזא שטדלעצער מאנשאפט וועט נישט קאנען אויסהאלטען דעם קאמף און דער עיקר די קאנקורענץ מיט די גרויסע רוטינירטע ספארט-קלובען. שוין דעמאלס איז אנגעוויזען געווארן אויפ'ן געפאהר, וואס דראהט דעם פוילישען פוסבאל. — מען איז אבער דעמאלס אונאפיציעל איינגעגאנגען אויף א געוויסען מאראטאריום.

היי-יאהר איז געשעהען נאך עפעס אומדער-ווארטעטעס, אין דער „ליגע" איז אריינגעקומען א פירמער קראקאווער פוסבאל-קלוב „פאדגוזשע", וועלכער האט ווידער אמאל געשטעלט אין א גרויס פערלעגענהייט די „ליגע"-קלובען, דאס האט שטארקער בעדראהט די עקזיסטענץ-מעגליכקייטען פון די קלובען און אונטערגעבראכען דעם באדען פון דער „ליגע".

אויב עס זענען געווען ביז איצט ספקות ווע-

געץ דער בערעכטיגונג פון דעם ביז-איצטיגען „ליגע"-סיסטעם, איז ער שוין איצט פולשטענדיג געפאלען פון די קלעפ פון דער לעבעדיגער ווירקליכקייט. אין געציג פאר'ן דערגרעבערן פאזיציעס, צוועקשטעלען דעם „געגנער" אויף אזא צו אנ'אנ-דערער מדרגה איז מען נישט געווען איבערקלויבע-ריש אין מיטלען. עס איז איבריג אפילו אויף א מינוט זיך אפצושטעלען אויף די אלע פאקטען, וואס זענען פארגעקומען בשעת די „ליגע"-קאמ-פאניעס אין נאמען פון ספארט און פיזישען רענע-סאנס פון אינטערוואקסענדען דור.

פונקט ווי פאראיאהרען, זאגען מיר אויך איצט, — אז נישט דער 22 פולק און אויך נישט „פאדגוזשע", איז די סיבה פון פאלען פון פוילישע פוסבאל. די „ליגע"-קלובען האבען פערלוירען דעם באדען אונטער די פיס און די אלע רעפארמען, וועלכע מען וויל איצט איינפיהרען, וועלען וועניג וואס העלפען געזונד צו מאכען דעם פוילישען ספארט, די ספארט-טוער האבען פערגעסען זייער ציל, וועלכען זיי זענען בערופען צו דינען און איצט, ווען מען טראכט שוין ערנסט וועגען דעם אלעם און אויב מען וויל פאקטיש געפינען דעם אויסוועג, מוז מען איהם זוכען אין די יסודות פון די פוסבאל-קלובען, אין די פרינציפען פון ספארט אין די ערהאבענע אידעאלען פון פיזישער ער-ציהונג. עס מוזען דעריבער אפגעשאפט ווערען דער סיסטעם פון קינסטלער און רעקארדיסטען פאר וועמען עס גילטען אלערליי הנחות און אויף זייער ארט, דארפען געשאפען ווערען פאזיציעס, וועלכע זאלען איינציג און אליין פיזיש ענטוויקלען דעם יונגען דור.

איצט ווען עס וועט זיך צונויפקומען דער העכסטער איגסטאנץ פון פוילישען פוסבאל און ער וועט בעהאנדלען אלוימיג די פערשידענערליי רע-פארם-פראיעקטען, — מוז ער געדענקען — זיין אחריות. לויט אונזער מיינונג, איז דער פראיעקט פון טיילען די „ליגע" אין צוויי בזונדערע גרופען א צו קורצזיכטיגער. ער וועט בלויז לעזען די פראגע פון „פאלאניצ'ס" פאזיציע, אבער געזונד מאכען די יסודות פון דער „ליגע" איז דער דאזי-גער פראיעקט בכלל נישט אימשטאנד. עס איז איצט דא איין אויסוועג — אומקעהרען זיך אין די קרייזען. אמת, עס וועט זיך אפשר דערמיט נישט דערהוי-בען דער ניווא פון פוילישען פוסבאל, אבער פער-שטארקען אין דער ברייט די פוסבאל-בעוועגונג וועט ער זיכער. די גרויסע צאהל „א"-קלאסיגע קלובען אין לאנד, וועלען האבען קאלאסאלע בע-דינגונגען זיך אויסצוואקסען, איהר מצב וועט זיך דערהויבען און פערשטארקען זייערע פינאנציעלע מעגליכקייטען. עס וועלען דערפון ליידען די „אויס-דערוועהלטע" אבער אויף זייער ארט, וועלען אויס-וואקסען נייע קאדרען פון טאלאנטירטע פוסבאליס-טען. דאס איז דערווייל דער אייגציגער פראיעקט, וועלכער קאן געזונד מאכען די קראנקע פוסבאל-בעוועגונג אין פוילען.

אויב דאס וועט געלונגען, וועלען מיר אים-שטאנד זיין נאך א געוויסער צייט צו טראכטען וועגען הויבען דעם ניווא פון פוילישען פוסבאל.

ה. ב—ן.

פאר אנטיסעמיטישע העצע ווערט די „גאזעטא ווארשאווסקא" אנגעקלאגט אין געריכט דורך דעם יוד. ארב. ספ.-קלוב „גוויאזדא"

ווי מיר דערוויסען זיך האט דער יודישער ארבייטער-ספארט-קלוב „גוויאזדא" אנגעקלאגט אין געריכט די „גאזעטא ווארשאווסקא", וועלכע ה״ט לעצטענס געפיהרט אנ'אנטיסעמיטישע העצע געגען דעם יודישען ארבייטער-קלוב. אין איינעם פון די לעצטע נומערן פון דער „גאזעטא ווארשאווסקא". האט זיך ווידער בעוויזען א נאטיק אויפ'ן אדרעס פון „גוויאזדא" ווי דער מחבר בעקלאגט זיך, אז אויב מ'לאזט צו צום ווארט א יודישען ספארט-קלוב — איז עס א חרפה פון פוילישען ספארט. צווישען אנדערען ווערט אין דער דאזיגער נאטיץ פארגעווארפען דעם יודישען ארבייטער-ספארט-קלוב, אז ער האט פון דעם מייסטער-טיטעל, וועלכען ער האט ערווארבען פון דער הויפט-שטאט, געמאכט א געשעפט. „גוויאזדא" האט איהרע מעטשען שטארק רעקלאמירט מאכענדיג פאר זיך גרויסע קאסעס אויפ'ן חשבון פון די פוילישע קלובען. אויסערדעם ווערט „גוויאזדא'ן" פארגעווארפען, אז ער האט פערקויפט דער פויזנער „לעגיא" פאר איינינגע הונדערט זלאטעס פונקטען מיט א הויכען טויערען-פערהעלטניש. פאר דעם געלט זאל איצט „גוויאזדא" זיך דינגען א בעקוועם לאקאל. די „גאזעטא ווארשאווסקא" בעקלאגט זיך נעבעך, אז פון פוילישע געלטער, איז א יודישער קלוב געקומען צו א גרויס לאקאל.

מיר האלטען איצט אפ פון נעמען א ווארט אין דער פראגע, מיר גלויבען, אז בשעת די פער-האנדלונג, וועלען קומען צום פארשיין די גאנצע איידעלע ארבייט פון דער „גאזעטא ווארשאווסקא".

אלגעמיינע פערזאמלונג פון פוילישען טיש-טעניס-פערבאנד

אין לאדז איז געכטען פארגעקומען די ערשטע אלגעמיינע פערזאמלונג פון טיש-טעניס-פערבאנד אין פוילען. אין דער פערזאמלונג האבען זיך בע-טייליגט די פארשטעהער פון פאלגענדע שטעט: לאדז, ווארשא, קראקא, לעמבערג, פאמערן און ווילנא.

עס איז אויסגעוועהלט געווארען א נייע פער-וואלטונג מיט פאלגענדען בעשטאנד: פרעזעס — ה' קאנענבערג (פאביאניק), וויצע-פרעזעסען—דאנצי-גער און טאדעאושעוויטש, סעקרעטאר — יאקאבסאן, קאסיר — ראגאזשינסקי, פערבאנדס-קאפיטאן — ה. אפסעל פון קראקא. אין דער פערוואלטונג די ה״ה רעד. קאלושינער און טווארדיא.

אין אמט פאר שפיל און דיסציפלין: פארזי-צער — רעד. מ. ליפשיץ, אלס מיטגלידער — י. שא-פירא, דאמקעוויטש, פאסירמאן און אורשולאק. דעלעגאטען אין פערבאנד פון די ספארט-פערבאנ-דען די ה״ה פשיבילסקי און הארנונג. צווישען אנדערען איז בעשלאסען געווארען אנטיילצונעמען אין די וועלט-מייסטערשאפטען, וועלכע קומען פאר אין באדען און אדורכפיהרען דעם צווישען לענ-דער מעטש פוילען מיט טשעכיען.

די פערזאמלונג האט געפיהרט רעד. הארנונג (קראקא.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון פוי-לישען טעניס-פערבאנד

ווארשא, 1 (טעלעפאניש)

דא איז היינט פארגעקומען די יעהרליכע קאנפערענץ פון פוילישען טעניס-פערבאנד. אין דער נייער פערוואלטונג זענען אויסגעוועהלט געווארען אלס פרעזעס — מיניסטער שומלאקאווסקי און אלס וויצע-פרעזעסען, מילער און פולק. שטייפער.

עס איז בעשלאסען געווארען צו פערוועהרען א ספארטלער אין זעלבען יאהר צו שפילען אין 2 קלובען און זיך צוצוגרייטען צו די קאמפען וועגען דייוויס-בעכער.

בעכער-מעטשען פון ספארט-שפילען

שבת איז פארגעקומען די בעכער-מעטשען פון נעק-באל צווישען א רייה „א"-קלאסיגע לאדזער מאנשאפטען. געזיגט האט די פרויען-מאנשאפט פון „ה.ק.ס.", וועלכע האט אין פינאל בעזיגט „טריומף".

רינג-קאמפען
„אוניא" שלאגט „שילא" 6:15

וועגען דער מייסטערשאפט פון לאדז, האט „אוניא" בעזיגט „סאקאל" אין פערהעלטניש פון 6:15

טורניר פון ספארט-שפילען פון די ארבייטער-קלובען

נעכטען איז פארגעקומען דער ספארט-שפיל-טורניר פון די ארבייטער-קלובען אין די קאנקו-רענצען, קויש-באל און נעק-באל. דאס ערשטע ארט האט פערנומען „טור" פון לאדז פאר „סקרא" (ווארשא).

דער יונגער דייטשער שווימער רייםאנט דייטערס

האט געשלאגען צוויי נייע שווים-רעקארדען.

קויש-באל — פרויען
„שטערן" — „הכח" 0:30 (וואלקאווער)

וועגען דער מייסטערשאפט פון „בע"-קלאס, „הכח" האט זיך נישט געשטעלט אין קאמפלעט, די „שטערן"-מאנשאפט האט קאנקורענצלאז אוואנ-סירט אין „א"-קלאס.

רינג-קאמפען
רעפרעזענטאנץ ווארשא — וויענער „הכח" 9:12

אין ווארשא איז פארגעקומען א רינג-קאמף-מעטש צווישען מייסטער פון וויען — „הכח" מיט דער ווארשאווער רעפרעזענטאנץ. דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט א נצחון פון דער רעפרעזענ-טאנץ אין רעזולטאט פון 9:12

האקעי
קראקא — שלעזיען 3:0
„ווארטא" פראטעסטירט צו'ן מעטש מיט י.ק.פ.

ווי מיר דערוויסען זיך האט „ווארטא" פון פויזען בעלעגט א פראטעסט צום פוילישען באק-סער-פערבאנד געגען בעשטימען דעם פינאל-מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון פוילען מיט י.ק.פ. אויף דעם 18-טען ד.ח. אין לאדז. „ווארטא" האט געבעטען איבערצורוקען דעם מעטש אויף א ווייטע-רען טערמין.

פוסבאל-מעטשען אין לאנד

געכטען זענען אין פוילען פארגעקומען פאל-גענדע פוסבאל-מעטשען, וועלכע האבען זיך פער-ענדיגט מיט פאלגענדע רעזולטאטען:

פ ו י ז ע ן.

לעגיא — ווארטא (רעז.) 0:4

ווארטא (קאמב.) אלימפיא 3:3

ק ר א ק א.

גארבארניא — וואוועל 0:2

ארבייטער-רעפרעזענטאנץ קראקא — ארב.-רעפרעזענטאנץ שלעזיען 1:5

ש ל ע ז י ע ן.

אזשעל — 06 קאטאוויץ 2:3

סלאוויא — פאגאן (ניי-בויטען) 1:3

אויטאנאמער ארבייטער אונטערקרייז
אין ווארשעווער פוסבאל-פערבאנד

אין ווארשא איז פונאנדערגעטיילט געווארען דער פוסבאל-פערבאנד אויף צוויי-קרייזען, אזוי, אז די ארבייטער-קלובען, בילדען א אונטערקרייז פון 8 קלובען. געכטען איז פארגעקומען די ערשטע פערזאמלונג פון אונטערקרייז אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען א חוץ וועגען מייסטער-טיטעל פון די ארבייטער-קלובען אויך אנטיילצו-נעמען אין די מייסטערשאפטען פון ווארשא.

די צוגרייטונגען פון דער ווינטער-„מכביאדע" אין זאקאפאנע

ווי מיר דערוויסען זיך זענען די צוגרייטונגען צו דער ווינטער-„מכביאדע" אין זאקאפאנע אין פולען ברען. ביז איצט האבען שוין געמאלדען זייער אנטייל א חוץ אלע „מכבי"-קלובען פון גאנצען לאנד, פאלגענדע לענדער: עסטרייך, טשעכיען, דייטשלאנד, רומעניען, יוגאסלאוויען, אונגארן. אוי-סער דעם ווערען די גאהענטסטע טעג דערווארט די מעלדונגען פון אמעריקא, שוועדען, נארוועגיען, שווייץ, איטאליען און ענגלאנד, וועלכע וועלען אן שום ספק אויסנוצען די זעלטענע געלעגענהייט זיך צו פערמעסטען מיט זייערע דערגרייכונגען אויף דער „מכביאדע", וואס קומט פאר אין אנהויב פון חודש פעברואר 1933.

אויסער די ספארטלער-עקסקורסיעס, גרייטען זיך אויך גרויסע מאסען-אויספלוגען פאר בעזוכער, וועמען עס וועט א דאנק דער זארגפעלטיגער צו-גרייטונג פערזיכערט ווערען צו געניסען פון אלע איינריכטונגען, וואס וועלען פארקומען אין דער צייט פון דער „מכביאדע". דער „מכבי"-פערבאנד האט בעשטימט צוגענגליכע פרייזען פאר בעזוכער, הנם ס'זענען פאראויסגעזעהען א רייהע אינטערע-סאנטע אויספלוגען, אייגטריט אויף דער „מכביאדע" אימפרעזע, נאהרהאפטע בעשפייזונג און בעקוועמע לאקאמאציע - בעדינגונגען. די פרייזען זענען מיט פולער אויסהאלטונג און רייזע-הוצאות פון 43.50 ביז 145 זלאטעס.

בכדי מעגליך צו מאכען פאר אלע, וואס ווי-לען אדורכמאכען דעם אויספלוג, ווערט אין לאדז געעפענט א ספעציעלע ביורא, וואס וועט טעטיג זיין יעדען טאג א חוץ פרייטאג פון 4 ביז 6 נאכ-מיטאג אויף פיעטריקאווער 21, פראנט ערשטער שטאק. די דאזיגע ביורא וועט רעגיסטרירען און ער-טיילען אינפארמאציעס אין אלע פאלען, וועלכע האבען א שייכות מיט דער „מכביאדע" אין זאקא-פאנע.

מאמע געפינט נאך דרייסיג יאהר

צוריק איהר פערשוואונדענעם זוהן, א בעל-תשובה

דער „געבילדעטער" זוהן האט די מאמע ארויסגעווארפען, און דער „עם-הארצישער" זוהן בעשיינט און בעקריינט זי

טראגישע געשיכטע פון א לאדזער פרוי, וואס איהר מאן איז געשטארבען בעת דער כאלערע-מגפה

ביי איינעם פון די לאדזער דיינים, איז די היינטיגע וואך פארגעקומען א זעהר טשעקאווע דין-תורה, וואו צוויי ברידער, איינער א פראסטער הי-וקים און דער צווייטער א געבילדעטער, האבען זיך געמשפט צוליב כבוד אם.

פון די פערהאנדלונגען איז מען אט וואס געוואהר געווארען:

די פרוי זעלדע ר—ף איז מיט אנ'ערך 50 יאהר צוריק געבליבען אנ'אלמנה. איהר מאן, הערש מרדכי, האט אין דער צייט פון דער כאלערע-מגפה אין לאדז, אנפאנג פון די 80-גער יאהרען, פיל געארבייט ביי די כאלערע-קראנקע, ביז ער איז אליין געפאלען א קרבן פון דער שרעקליכער עפידעמיע. ער האט זיך אנגעשטעקט און אין משך פון איין טאג, איז ער אין שרעקליכע יסורים געשטארבען, איבערלאזענדיג זיין יונגע פרוי זעלדע מיט צוויי קליינע קינדער, יונגלעך, דער עלטערער, הערשעלע, איז אלט געווען אנדערהאלבען יאהר און דער יונגערער, פישעלע איז נאך געווען ביי דער ברוסט.

די מוטער, וועלכע איז געווען אנ'אידעאלע פרוי, איז אויך געווען אנ'איבערגעגעבענע מוטער. זי האט דערום בעשלאסען זיך מקריב צו זיין פאר איהרע צוויי קליינע יתומים'לעך, וואס זי האט אויך אויסגעפיהרט.

זי האט שווער און ביטער געהארעוועט, הגם זי שטאמט פון א יחוס-פאמיליע, האט זי טאג און נאכט געארבייט, עטליכע פאבריקאנטען האבען איהר אהיים געגעבען סחורה צו שטאפען, און צוזאמען מיט נאך צוויי מעדלעך שטאפערינס, האט זי געפיהרט די שטאפעריי, פון וואס זי האט מיט ביטערען שווייס ארויסגעברענגט איהר חיונה. די קינדער האט זי דערצויגען מיט דער גרעסטער זארגפעלטיגקייט ווי נאר אזא הייסע מאמע קען. בייטאג האט זי פון זיי קיין אויג נישט ארופגעלאזט, און ביינאכט האט זי זייערע פנים-לעך מיט איהרע הייסע טרעהרען בענעצט.

ס'איז אוועק א יאהר נאך א יאהר, די קינדער זענען אונטערגעוואקסען. פון חתונה האבען האט זי אפילו נישט געוואלט הערען. יעדעס יאהר, צום פאטער'ס יאהר-צייט האט זי די קינדער געפיהרט אין שוהל-אריין, וואו זיי האבען ביידע קדיש-געזאגט. זי איז אויך מיט זיי זעהר אפט ארויסגעפאהרען אויפ'ן „רייניגם" פעלד צום פאטער'ס קבר, וואו זי האט זיך ארויסגעוויינט און אויסגעגאסען דאס ביטערע הארץ אויף איהר ביטערען גורל.

אז די קינדער זענען גרעסער געווארען, האט די מוטער געהאט גרויס עגמת-נפש פון איהר עלטערען זוהן, הערשעלע, מחמת ער איז ארופ פון דרך-הישר, האט זיך געשפילט מיט שקצים. פון חדר האט ער נישט געוואלט הערען, גאנצע טעג האט ער מיט א חברה גאסען-יונגלעך געשפילט אין קליפע און „אין „ברען", נישט ווי נישט ווען, איז ער אהיימגעקומען מיט ארפגע-פליקטע הויזען, מיט אנ'ארפגעשיילטען פנים, יעדען טאג איז אנ'אנדער שכן געקומען צולויפען מיט א געוואלד, אז איהר תכשיט האט אויסגע-האקט א שויב.

די מוטער'ס בעטען מיט גוטען און בייזען האט גארנישט געהאלפען, הערשעלע האט זיך געטון דאס זייניגע אזוי, אז ער איז אויסגעוואקסען א הפקר-יונגעל, פון וואס די מוטער האט גרויס צער געהאט און ביטער געוויינט.

להיפוך צו הערשעלען, איז דער יונגערער, פישעלע, געווען א מתמיד, א וואויל-לערנער, האט געהאט א שארפען קאפ. פון וואס די מוטער האט געהאט גרויס נחת.

די צייט שטעהט נישט, ביידע זיהן זענען שוין דערוואקסענע, דער עלטערער הערשעלע, האט זיך אריינגעלאזט מיט א חברה פון דער אונטערוועלט. די מוטער האט איהם דעריבער מעביר-נחלה געווען, און דער יונגערער, פישעלע שטודירט. די מוטער דערעסט נישט און דערטרינקט נישט. דעם לעצטען גראשען גיט זי אוועק אויף פישעלע'ס לעהרע — פישעלע מוז זיין א דאקטאר — אזוי האט זיך די מוטער איינגעשפארט.

מיט אנ'ערך 30 יאהר צוריק, איז הערשעלע פערשוואונדען געווארען. די מוטער האט גע-וויינט און געקלאגט. געזוכט איהם וואו נאר אנ'ארט, אבער הערשעלע איז פערשוואונדען געווארען.

און פישעלע, וועלכער האט זיך שפעטער גערופען פרעדעק, האט נישט קוקענדיג אויף די שוועריגקייטען, וואס א יוד האט אין די צארישע צייטען געהאט אויסצושטעהען ביים אנקומען אין א הויכשול, איז ער דאך א דאנק די בעמיהונגען און די גרויסע פראטעקציעס פון דער מוטער, אנגעקומען אין א רוסישער הויכשולע, וואו ער האט שטודירט און געענדיגט מיט א געוויסען טיטול.

אבער אויך פון איהר געליבטען פישעלע, איז דער מוטער נישט אויסגעלעגט געווען קיין גרויס נחת: פישעלע — פרעדעק, האט זיך אין רוסלאנד פערליבט אין א סטודענטקע, מיט וועל-כער ער האט חתונה געהאט.

אהיימקומענדיג מיט זיין אויסדערוועהלטע, איז איהם נישט אנגעשטאנען צו האבען א „פראס-טע" מאמע. אויך די שנור האט געצויגען מיט דער נאז, און אפגע'חוזק'ט פון דער שוויגער'ס ליכט-בענשען, פון איהר כשרמאכען דאס פלייש און פון אנדערע „זאבאבאנעס".

דאס לעבען איז פון טאג צו טאג אלץ מעהר געווארען אונערטרעגליך. זי האט זיך אין איהר אייגענער שטוב נישט געקענט קיין ארט געפונען. ס'איז געקומען אזוי ווייט, אז דער זוהן האט אין א שיינעם טאג פארגעלעגט דער מוטער, זי זאל זיך איבערציהען אלס סובלאקאטארקע, ער איז אפילו „גרייט געווען" צו צאהלען פאר איהר דירה-געלד.

באין ברירה, האט זיך די צובראכענע מאמע ארויסגעצויגען פון איהר דירה און איז אוועק וואוינען צו א ווייטען קרוב. די ערשטע צוויי, דריי יאהר, האט דער געבילדעט-טיטוליר-טער זוהן געצאהלט, אבער שפעטער איז ער מיד געווארען, און אינגאנצען פערגעסען אין דער מוטער, וואס האט איהר לעבען פאר איהם מקריב געווען. מענשען האבען מיט איהם געפרובט רע-דען, געבעטען צו פערשטעהען. ער איז געבליבען קאלט ווי אייז ווען נישט גוטע מענשען, וואס האבען זיך איבער איהר מרחם געווען, וואלט זי אויסגעגאנגען פון נויט.

מיט א חודש צוריק, ווען די אלטע, צו-בראכענע זעלדע איז געלעגען אויף איהר גע-לעגער, האט זיך געעפענט די טיר, און ס'איז אריינגעקומען א הויכער, בריית-פלייציגער הער, און מיט א שלעכטען יודיש, האט ער זיך געפרעגט, צי דא געפונט זיך די פרוי זעלדע ר—ף. דער-זעהענדיג די אלטע, איז ער איהר ארויפגעפאלען אויפ'ן האלז, זי צוגעדרוקט צו זיין ברוסט און זיך אויפ'ן קול צוויינט.

— מאמע, זיי מיר מוחל, האט ער געהע-שעט, איך האב געגען דיר שווער גענזינדיגט, איך בין דיין הערשעלע — זיי מיר מוחל, מאמע. דריק מיך צו דיין ברוסט, אזוי ווי דו האסט מיך צוגעטוליעט, ווען איך בין א קינד-געווען.

די אלטע מוטער, דערזעהענדיג איהר פער-שוואונדענעם זוהן, איז אוועקגעפאלען אין חלשות, ס'האט לאנג געדויערט, ביז מ'האט זי אפגעמינ-טערט. די פאנאמאוויע האט זי קוים מיט א אונ-טערהויט-איינשפריצונג אויפגעמינטערט. די אלטע האט איהר זוהן געקושט און געהאלזט, און איהם בעגאסען מיט טרעהרען, אזוי ווי אלס קליין קינד ביינאכט אויפ'ן געלעגער.

הערשעלע האט דער מוטער געדינגען א לייטישע דירה, אויסגעקליידט פון קאפ ביז פיס. גאנצע טעג און נעכט טרעט ער נישט אפ פון איהר. ברענגט איהר פון שענסטען און טייערסטען. ער האט בעשלאסען, זיין גוטע ליבע מאמע מעהר נישט צו פערלאזען.

דערוויסענדיג זיך פון זיין „געבילדעטען" ברודער'ס בעציהונג צו דער מוטער, האט ער איהם בעטאכט א ווילסטען סקאנדאל. ווען נישט מענשען, וואס האבען איהם בערוהיגט, וואלט ער איהם, מעשה אמעריקאנער, אונטערגעהאקט די זייטען. און ווען דער „טיטולירטער" ברודער איז מיט עט-ליכע טעג צוריק, נאך יאהרען-לאנג געקומען צו דער מוטער אויף א בעזוך, האט איהם דער „פראס-טאק" אהן שום צערעמאניעס א נעם-געטון פאר די קלאפעס און איהם געשטעלט אונטער דער טיר.

די טעג איז ביי איינעם פון די היגע דיינים פארגעקומען א דין-תורה. דער „שלעכטער" זוהן פאדערט, אז היות ווי ער איז פונקט ווי דער „געבילדעטער" א יורש צו דער מוטער'ס דירה, זאל יענער אזוי גוט זיין און מוחל זיין פון דער דירה, און דער מוטער אפגעבען דאס מעבעל.

דערווייל קאכט זיך אין לאדז מיט דער מעשה, און הערשעלע טרעט נישט אפ אויף א מיגוט פון דער מוטער.

אב.

זיך געשמדט צוליב ליבע

נאר דער סוף איז נישט קיין פרעהליכער

א פיקאנטע געשיכטע האט זיך איצט אפגע-שפילט אין ווילנע און איינער פון די היגע אנגעזע-העננטע יודישע פאמיליעס.

מיט א קורצער צייט צוריק איז די יונגסטע טאכטער פון דער פאמיליע די 19 יאהריגע אסתר פערשוואונדען פון שטוב.

איהרע עלטערען האבען איהר געזוכט אומ-זוכען איבער דער גאנצער שטאט אבער אהן ער-פאלג.

דער פאטער פון דער פערשוואונדענער פריי-ליין האט זיך דאן געווענדעט אין דער פאליציי וועל-כע האט אנגעהויבען ארומזוכען די פערשוואונ-דענע.

אין עטליכע טעג ארום איז דער פאטער פון דער פערשוואונדענער מיידעל ארויסגערופען געווא-רען אין אויספארשונגס-אמט און דארט האט מען איהם איבערגעגעבען אז זיין פערשוואונדענע טאכ-טער אסתר האט זיך בעקאנט מיט א געוויסען זביגניעוו פ. א פערזאן גאהר א פערדעכטיגער וועלכער האט אבער בעוויזען צו פערליבען אין זיך דאס יונגע נאאיווע מיידעל.

זי האט איהם געפאלגט, איז אנטלאפען, זיך געשמדט און חתונה געהאט מיט איהם.

פון דאמאלסט אן זענען אוועקגעגאנגען עטליכע חדשים, די פאמיליע פון דער משומדת האט זיך געשעהמט פאר אנ'עפענטליכען סקאנדאל און פער-טושעט די גאנצע געשיכטע דערצעהלענדיג די בע-קאנטע, אז די טאכטער איז ארויסגעפאהרען שטו-דירען קיין ווארשא אין דער דארטיגער קאנסער-וואטאריע.

די טעג איז די משומדת פלוצלינג געקומען קיין ווילנע צו איהרע עלטערען און דערקלערט, אז זי איז אנטלאפען פון איהר קריסטליכען מאן, וועלכער איז גאר אין דער אמת'ן... קיין מאן נישט.

נור זי האט דערקלערט האט ער זי פשוט צוגערעדט דערצו זי זאל זיך שמדן און חתונה האבען מיט איהם, בכדי צו קאנען אויספרעסען ביי איהר געלט.

זינט עטליכע חדשים האט ער זי געפייניגט און אונטער פערשידענע דראהונגען נישט געלאזט איהר פאהרען אהיים איינמאל ווען זי האט גענומען פאקען איהרע זאכען האט ער ארויסגעכאפט א רעוואלווער און געדראהט איהר צו דערשיסען.

קוים מיט צרות איז איהר געלונגען אפצונא-רען זיין אויפמערקזאמקייט און אנטלויפען צו די עלטערען, היות די אנטלאפענע משומדת האט מורא ער זאל איהר דא נישט פערפאלגען האט זי זיך געמאלדען אין פאליציי, דערצעהלט די גאנצע גע-שיכטע און געבעטען שוץ.

איהרע דערקלערונגען זענען פערפראטאקא-לירט געווארען.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 90-216

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אווענד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

דער קרוינפרינץ שטארבט

פון אלפאנס דאדע

דער קליינער קרוינפרינץ איז פערביי, דער קליינער קרוינפרינץ האלט ביים שטארבען. וואו נאר א געבעט-הויז איבער'ן גאנצען לאנד — ברענען ליכט, טוט מען תפילה. ס'קעניגליכע קינד זאל געזונט ווערען. די גאסען און דער אלטער קרוינשטאט זענען שטיל און טרויעריג. קיין גע-קלאנג פון גלעקער, קיין קלימפער פון רעדער. ביי-געריגע בירגער שטעהען זיך ארום דעם אייזערנעם פלויט, קוקען צום פאלאץ.

אין קעניגליכען שלאס רוהט קיינער נישט. איבער די מירמעלשטיינערנע טרעפען טראגען זיך קאמערהערען הין און צוריק. ס'דרייען זיך פאזשען און הויפמענשען אין זיידענע קליידער, רעדען שטיל. אויפ'ן וואגק, הויפדאמען בעגריסען זיך, קוים, ווישען זיך די אויגען מיט זיידענע טיכלעך.

צווישען די פאמער-אנצען בוימער קלויבען זיך דאקטוירים אין לאנגע שווארצע בגדים. די ברייטע מארבעל פלאטערען, די שייטלען אויף די קעפ זיצען מאיעסטעטיש. דעם קרוינפרינצ'ס גאווערנער און זיין מיליטערישער לערער שטייען פאר'ן קראנקענ'ס טיר, ווילען וויסען דעם בעשלוס פון די דאקטוירים. הויז-דינער טראגען זיך פערביי, סאלוטירען נישט. דער מיליטער-לערער שילט, ווי א געצעדינער. דער גאווערנער זאגט פון אויסווייניג שטיקער פון האר-ראציוס'ן. פון די פערד-שטאלען, וואס זענען ווייט אוועק, דערטראגט זיך א הירזשען. דאס הירזשעט דעם קרוינפרינצ'ס פערד, וואס שטעהט ביי א ליי-דיגער קארעטע.

און דער קעניג? וואו איז דער קעניג? דער קעניג איז אייגענער אליין אין א זייטיגען צימער. א קעניג האט נישט ליב, מען זאל איהם זעהען וויינען. די קעניגין איז שוין גאר עפעס אנדערש. זי זיצט ביים קרוינפרינץ צוקאפענס, ס'אידעלע פנים אין טרערען און זיפצט, און וויינט, שעמט זיך פאר קיינעם נישט, ווי א סוחר'ס א ווייב וואלט געמאכט.

אין א בעטעל בעפוצט מיט שפיצען ליגט דער קרוינפרינץ. די אויגען צו. ס'פנים ווייסער, ווי די קישענ'ס. אלע זענען זיכער, אז ס'קינד שלאפט. דער קרוינפרינץ שלאפט נישט. ער עפענט די אויגען, טוט זיך א דרעה צו דער מוטער, זעהט איהרע טרערען און זאגט:

— מאדאם קעניגין, פארוואס וויינסטו? דער-פאר וואס דו מיינסט הייט אנ'אמת, אז כ'געה שטארבען?

די קעניגין חיל ענטפערען, דער האלז איז פול מיט געוויין.

— בעט דיך, וויין נישט, מאדאם קעניגין. האסט פערגעסען, אז איך בין קרוינפרינץ און קרוינפרינצען קענען אזוי נישט שטארבען.

די קעניגין ווייבט אויפ'ן קול און דער קליינער קרוינפרינץ בעגמט זיך שרעקען.

— כ'וויל נישט דער טויט זאל קומען און מיך נעמען, כ'וועל איהם פערשטעלען, דעם טויט, דעם וועג. לאז מען גלייך אהערשיקען פערציג זעל-נער, די שטארקסטע, די וועלען האלטען וואך אי-בער מיר! כ'וויל הונדערט האמאטען זאלען שטיין גרייט בייטאג, ביינאכט, הינטער מיין פענסטער! וועה וועט זיין דעם טויט, אויב ער וועט קומען אהער!

די קעניגין גיט א צייכען, טוט צוליב דעם קרוינפרינץ. באלד הערט מען פון הויף דאס קלאפ-פערן פון די האמאטען. פערציג הויכע זעלנער, די שפיצען אין די הענט, האבען זיך אויסגעשטעלט ארום בעט. דער קליינער קרוינפרינץ פאטשט א האנט אן א האנט, ווען ער זעהט זיי, ער דערקענט א זעלנער און רופט איהם:

— לאריין! לאריין!

דער זעלנער קומט נעהנטער צום בעט.

— איך האב דיך ליב, שטארק ליב. מיין לאר-ריין. ווייז מיר דיין לאנגע שווערד. אויב דער טויט וועט קומען נאך מיר, הרג'ע איהם. וועסט איהם הרג'ענען?

— יא, קרוינפרינץ — ענטפערט לאריין און צוויי טרערען קייקלען זיך איבער די בראנזענע באקען.

ס'קומט אונטער דער גלח — ער רעדט לאנג, דער קליינער קרוינפרינץ רייסט איהם איבער אין מיטען:

— זאג מיר, כ'בעט דיך, קען נישט מיין קליינער חבר, בעפא, שטארבען פאר מיר? כ'וועל איהם געבען א סך געלד, גאר א סך!

דער גלח רעדט ווייטער און דער קליינער קרוינפרינץ קוקט איהם אן מיט ווּנדער'חדוש'טער:

— אלץ וואס דו זאגסט איז אזוי טרויעריג. כ'טרייסט מיך, אז דארט, צווישען די שטערן, אין גן-עדן, וועל איך אלץ זיין דער קרוינפרינץ.

דער קרוינפרינץ ווענדט זיך צו דער מוטער:

— לאז מען מיר ברענגען די בעסטע קליידער, די, מיט'ן ווייסען הערמעלין, אויך מיינע סאמעט-ענע שיכלעך. כ'וויל זיך אויספוצען פאר די מלאכים און קומען אין גן-עדן אריין, ווי א קרוינפרינץ דארף קומען.

דער גלח בויגט זיך איבער'ן קינד, רעדט שטיל און לאנג. ס'קינד ווערט בייז, רייסט איהם איבער:

— וואס מיינסטו? צו זיין א קרוינפרינץ איז שוין גארנישט?

דער קליינער קרוינפרינץ וויל מעהר נישט הערען. ער דרעהט זיך אויס צו דער וואנט און וויינט זיך אויפ'ן קול.

די נייע ציוניסטישע קהלה אין ווין

די וואהלען אין דער ווינער קהלה זענען געווען סענסאציאנעל. די ציוניסטען האבען א גרויסע מאיאריטעט און מיט זייער פראפאגאנדע, וועלכע זיי האבען געפיהרט, האבען זיי בעוויזען, אז וויען איז זייער שטארק ציוניסטיש.

די פערזאמלונגען פון דער „ציוניסטישער ליסטע" זענען געווען אזוי שטארק איבערפולט, אז די פאליציי האט געמוזט אפשפארען די זאלען. ס'איז פארגעקומען, אז אין דערזעלבער צייט, ווען די ציוניסטישע אסיפות זענען געווען איבערפולט, האבען די פערזאמלונגען פון די אוניאניסטען געהאט קוים צוויי מנינים מענשען. א גרויסע ראלע האט אויך געשפילט, וואס די אלגעמיינע ציוניסטען זענען געגאנגען אינאיינעם מיט די רעוויזיאניסטען.

די אנטיציוניסטען האבען די ציוניסטען פארגעווארפען, אז זיי ווילען דאס גאנצע געלד פון דער ווינער ארימער בעפעלקערונג אוועקשיקען קיין ארץ-ישראל. זיי האבען געזאגט, אז די ציוניסטען וועלען נישט קאנען פיהרען די ווינער קהלה. נישט בעסער האט זיך נוהג געווען די

פון אונזער קארעספאנדענט

רופע ראדיקאלע ציוניסטען, וועלכע האט ארויפגעלייגט די תוכחה אויף די ציוניסטישע פיהרער, די ראדיקאלע האבען ליידער פארגעסען, וואס דאס הייסט דיסציפלין, זיי זענען זעהר פיל שולדיג, וואס די ציוניסטען אליין (אהן די פועלי-ציון — התאחדות, מזרחי, פולישע שול) זענען נישט די שטארקסטע פארטיי אין דער קהלה.

העכער צוויי חדשים האט מען געארבייט פאר די וואהלען, אין די לעצטע וואכען איז געווען א פיבערהאפטע טעטיגקייט אין אלע פארייען מען האט געוואוסט, אז די איצטיגע וואהלען וועלען זיין זייער שטורמיש, און מען האט זיך גערעכט אויף שטארקע און שארפע צוזאמענשטויסען, אויף געשלעגען. ארעסטען א.א.וו. אבער דאס אלץ איז ב"ה נישט געווען. להיפך. ס'איז געווען זייער רוהיג. די אגיטאציע איז געווען זעהר שטארק, אין אויטאמאבילען האט מען געלענענהייט צו רעדען אין נאמען פון „נייעם

בראכט קראנקע, געזונטע, אלטע, יונגע, מענער, ווייבער, אבי א וועהלער, אבי א שטימע.

זונטאג ארום האלב זעקס א זייגער האט די שטימונג דערגרייכט די העכסטע מדרגה. יודען זענען געלאפען אהין און אהער. איינער האט דעם אנדערען אנגעכאפט אין גאס און געפרעגט אויף רעזולטאטען. אין ערשטען בעצירק, ביי דער קולטוסגעמיינדע, אין דער זייטענשטעטענגאס, אין צווייטען בעצירק, אין דער פראטערשטראס זענען געשטאנען טויזענדער מענשען און האבען געווארט. גענויע רעזולטאטען האט מען אבער נאך נישט געוואוסט. ערשט נעגען זייגער צעהן ביי נאכט האט מען זיך דערוויסט, אז די ציוניסטען האבען די מאיאריטעט, און אז מען האט פלוצים זייגער האלב עלף בייגאכט דערזעהען אויפ'ן דאך פון דער קולטוסגעמיינדע א בלוי-ווייסע פאהן, האט די בעגייסטערונג און ענטוזיאזם פון די מאסען נישט געהאט קיין שום גרעניץ. בקול רם האט מען אין גאס געזונגען די „התקוה" און די יונגעלייט האבען אנגעהויבען טאנצען „הורה".

זונטאג ביינאכט האב איך געהאט א געלעגענהייט צו רעדען אין נאמען פון „נייעם פאלקסבלאט". מיט דעם וויצע-פרעזידענט ד"ר יוסף לעווענהערץ. ד"ר לעווענהערץ פרייט זיך זעהר איבער דעם גרויסען נצחון, און זאגט, אז דער זיג האט פאר די עסטרייכישע ציוניסטען א גרויסע בעדייטונג. די ווינער יודען, זאגט ד"ר לעווענהערץ, האבען צו אונז א בעזונדער פערטרויען, זייט צוועלף יאהרען טראכטען מיר דעם ציוניסטישען איינפלוס אין דער ווינער קולטוסגעמיינדע צו פערברייטערען און פעסטיגען. ענדליך איז אונז געלונגען די מאיאריטעט צו בעקומען. 26.000 שטימען זענען געווארען אפגעגעבען, דערפון האבען די ציוניסטען בעקומען פופצעהן א האלב טויזענד, פון 36 מאנדאטען האבען די ציוניסטען בעזעצט 21 און די בעצירקסקאמיסיאן וועלען זיין פון 10 פערטרעטער, אכט ציוניסטען. אונזער פראפאגאנדע איז געווען נישט בלויז פאר די עסטרייכישע ציוניסטען, נאר אויך פאר ארץ-ישראל, קרן היסוד, קרן קימת און פאר דעם ציוניזם בכלל. נישט בלויז די מזרח-יודען האבען בעוויזען, אז זיי זענען ציוניסטען, נאר אויך מערבי-יודען זענען מיט אונז בעגאנגען, ווארשא, לעמבערג, קראקא, בערלין. האבען היינט קיין ציוניסטישע מאיאריטעט נישט, אבער מיר אין וויען — יא, מיר זענען שטאלץ דערויף! פינף יאהר איז דער אמט פון אבער-רבינער ד"ר חיות ז"ל נישט בעזעצט. מיר וועלען טראכטען דעם עהרענפולען פאסטען א מענשען צו איבערגעבען, וועלכער וועט זיין „א מאן פון וויסענשאפט" און ווען ער וועט אפילו קיין ציוניסט נישט זיין, וועט ער אבער מוזען זייער נאהענט שטיין אונזער אידעע, דער ציוניסטישער ארבייט.

ד"ר לעא לאנדוי, זאגט, כאטש מיין ליסטע הייסט „אומפארטייאישע ליסטע", פריי איך זיך איבער דעם געוואלדיגען נצחון פון די ציוניסטען. מיר וועלען תמיד געהען צוזאמען מיט די ציוניסטען.

דער פרישגעבאקענער פרנס פון די פועלי-ציון—התאחדות, „חבר" שאול וויינרעב פרייט זיך איבער דעם ציוניסטישען זיג. דער קאמף איז געווען א נאציאנאלער, דער אויסגאנג פון די וואהלען איז א גרויסער זיג פאר דעם ציוניסטישנאציאנאלען געדאנק און פאר דעם ארבייטענדיגען א"י.

מיר פועלי-ציון-התאחדות זענען ארויסגעטראטען אין קאמף אין אונזער איינענעם נאמען, און אונז האט זיך הויפטזעכליך געהאנדעלט צו פערזאינטערעסירען פאר ארץ-ישראל די סאציאליסטישע געשטימטע יודען. צום נצחון האט זייער פיל ביינעטראגען דער פאקט, וואס די פועלי-ציון און התאחדות, נאכדעם וואס זיי האבען זיך פאריאהרען פעראייניגט, זענען אויפגעטראטען אלס איינהייטליכע ארגאניזאציע.

ד. שמיד.

מעהר מענער ווי פרויען

מיליאנען אונפערהייראטע פרויען. — פראנצויזען ווילען אפשאפען דעם ביגאמיע-פערבאט. — עס ענדערט זיך די זיטען-מאראל. — פארוואס עס פערקלענערט זיך די פראסטיטוציע אין א טייל לענדער. — די „וואנדער-פויגלען" אין דייטשלאנד. — די סאלאניעם פון אויסנעטוענע — אין בערלין, פאריז און לאנדאן

2.

אין דייטשלאנד איז זעהר פערשפרייט די „וואנדער-פויגעל"-בעוועגונג, יונגלעך און מיידלעך פון פופצעהן ביז דרייסיג יאהר, נעהמען זיך צוזאמען אין די צעהנדליגער און הונדערטער און וואנדערען אוועק איבער בערג און וועלדער אויף מאנאטען לאנג, איבער אלע פערווארפענע געגענדען פון דייטשלאנד קאנט איהר טרעפען די יונגע וואנדערער.

די וואנדער-פויגלען אין דייטשלאנד זענען א קלאס פאר זיך, זייער לעבען איז וואנדערען, געהען איבער וועלדער און פעלדער, בעכטיגען אונטער'ן פרייען הימעל אדער אין א ספעציעל-געבויטער דורך, זיי עסען די שפייז, וואס זיי קאכען אליין אויפ'ן אפענעם פעלד. זיי טראגען אויף די אקסלען זייערע לייוונטענע געצעלטען אויף צו שלאפען; זיי זינגען זייערע אייגענע לידער, טאנצען זייערע אייגענע טענץ, לעבען אויף זייער שטייגער, אין קורצען — זיי זענען „וואנדער-פויגלען".

אין א גרויסען זונטאג פארטאג קאנט איהר זעהען אין יעדער גרעסערער שטאט אזא בילד: די גאסען זענען שטיל, טויט, דא און דארט ווערט די שטילקייט געשטערט באר פון די שווערע טריט פון א צייטונגס-פערקויפער, די וועלט שלאפט, פלוצלונג קלינגען אפ איליגע טריט איבער די גאסען, יונגע מענשען לויפען פון אלע זייטען און שטעלען זיך פלוצלונג אפ ביי א ווינקעל, יונגלעך מיט האלב-וואכע אויגען, מיידלעך מיט צושויבערטע האר, אלע אין קורצע הויזלעך און וואנדער-שטיוועל, שווערע רוק-זעק אנגעלאדען אויף די פלייצעס און קאך-קעסלעך באמבלען זיך ביי די זייטען. א פייפער דערטראגט זיך פון אלע עקען, און די מחנה האלט אין איין וואקסען, איינער, א שלאנקער יונגער-מאן קומט אן, גיט א סיגנאל און הונדערטער פרישע, געזונטע יונגעלייט און מיידלעך הויבען זיך אן צו ריהרען, דאס געהען די „וואנדער-פויגלען" ארויס אויף א לאנגען מארשרוט, באלד הערט מען א געזאנג:

א פרייען לעבען פיהרען מיר.
מיר האלטען באר דערפון,
דער וואלד איז אונזער נאכט-קווארטיר.
די לבנה — אונזער זון".

זיי זעצען גיך אויסער'ן שטאט און פערנעהמען זיך אויף א ווייטער שטרעקע, יעדע פאר שעה שטעלט מען זיך אפ, ערגעץ אויף א בארג אדער נעבען א טייך, ווצו מען ריכט אפ א גרויסע סעודה און מען שפילט אין א געהויבענער חברישער שטימונג. אין אווענד שלאגט מען אויף די ביידלעך ערגעץ אין א וועלדעל מען לעגט א פייערען, און זיצענדיג אויף דער ערד, זינגט מען, טאנצט מען, הוליעט מען, ביז שלאף-צייט.

איבער גאנץ דייטשלאנד זענען צעווארפען טוריסטער געבידעס, ספעציעל געבויט כדי אויפצונעמען די וואנדערער אין די קאלטע ווינטערען, יעדע גרופע וואס מארשירט ארויס ווייס גענוי, וואו זיי קענען זיך אפשטעלען נעכטיגען, און יעדער האט זיך זיין אויסגעארבייטען פלאן.

פערשטייט זיך, אז ווען יונגלעך און מיידלעך וואנדערען א לאנגע צייט צוזאמען, טרעפען זיך אפט פאלען ווען זיי „דערקענען" זיך יונגערהייט, די נאהענטקייט ביי טאג און ביי נאכט, דאס זיין כסדר אונטער'ן פרייען הימעל, דאס לעבען פון שפיל און פרייד ברענגט אפט צו אונאנגענעהמע פארפאלען, אזוי האט מיט עטליכע מאנאטען צוריק גאנץ דייטשלאנד גערודערט מיט אזא פאל: א פופצעהן-יאהריג מיידעל איז געקומען אין א קימפעטארין-קליניק און געבוירען א קינד, ווען די דאקטוירים האבען איהר געפרעגט: „ווער איז דער פעטער פון קינד?" האט זי געענטפערט: „עס איז געווען אנאקט פון פרייען ווילען". זי געהערט צו „וואנדער-פויגלען". און איינמאל אין א קיהלער נאכט, האט זי זיך צוגעטוליעט צום „קאמעראד" אין דין ביידעל.

אזעלכע געשיכטעס זענען נישט קיין אויסנאהם. פון צייט צו צייט דערוויסט מען זיך וועגען סקאנדאליעזע בעציהונגען, וואס קימען פאר צווישען יונגלעך און מיידלעך אין עלטער פון פערצעהן, פופצעהן, און זעכצעהן יאהר, אין די שולעס אין די ערציהונגס-אנשטאלטען און אין די יוגענד-ארגאניזאציעס.

די „וואנדער-פויגלען" געהערען צו די בעוועגונגען, וואס האבען זיך פערשפרייט נאך דער מלחמה אונטער'ן רוף: „צוריק צו דער נאטור!" פאר די לעצטע יאהרען זענען אויסגעוואקסען אין פיל לענדער ארגאניזאציעס, וואס האבען זיך געשטעלט דעם ציל אויפצוועקען אין מענשען דעם כלאנג צו געהען צוריק צו דער פרייער אפענער נאטור, צו פערשטערען און פערשטארקען דעם קערפער.

יעדער האט שוין געהערט פון די נאקעטע קאלאניעס וואו מענער און פרויען בראטען זיך אינטער דער זון ווי אדם און חוה אין גן עדן, אהן דעם צודעק פון א פייגענבלאט.

ווען איהר פאהרט, צום ביישפיל, איבער עסט רייך, קאנט איהר זעהען ווי די פויערים אויף די פעלדער זענען אנגעטון בלויז אין קורצע, דורכזיכטיגע לייוונטענע העמדלעך, און זייערע ווייבער טראגען מעהר נישט ווי קורצע, אויסגעשניטענע אונטער-קליידלעך, אויף די בערג קלייבען זיך צוזוף גאנצע פאמיליעס פון באלעבאטישען שטאנד און שפאצירען נאקעטערהייט פאר לייטישע אויגען, איהר קאנט זעהען ווי די גאנצע הויז-געזונט: פאטער, מוטער, דערוואקסענע זיהן און טעכטער באדען זיך נאקעטערהייט צוזאמען, באקען זיך אונטער דער זון און פערברענגען פונקט ווי א „בעקליידעטע" פאמיליע, און זיי פאלט גארנישט איין אז עס זעהען פרעמדע מענשען, אויף דער וועלט, וואס יואלטען עס בעטראכט פאר דער שרעקליכסטער שאנד.

אין דייטשלאנד האט די אזוי-גערופענע נאקעט קולטור ארומגעכאפט גרויסע קרייזען פון דער בעפעלקערונג.

אין פראנקרייך האבען די נאקעטיסטען אפגעזונדערטע אנזיעדלונגען נישט ווייט פון פאריז, וואו זיי פיהרען זיך אויף ווי זיי ווילען, אומגעשטערט פון דער פאליציי און דער עפענטליכקייט.

מיר האבען אויבען געזאגט, אז אויסגעלאסענקייט און פראסטיטוציע ווערען ווייניגער, דאס איז ריכטיג, אבער עס וואלט געווען א טעות צו מיינען, אז בעצאהלטע ליבע האלט ביים אונטערגעהן. פאר דעם זארגט שוין די נויט און ארימקייט פון דער אייראפאישער בעפעלקערונג נאך דעם קריג, וואס טרייבט מיידלעך און פרויען אנצובאטען זייערע קערפערס.

עס איז נישטא קיין איין גרעסערע שטאט אין אייראפע, וואו דער האנדעל מיט „ליבע" זאל נישט אנגעהן אויפ'ן גרויסען מאסשטאב, פאריז, בערלין, וויען, לאנדאן, בריסעל, מאדריד — יעדע שטאט אויף איהר שטייגער האט אהן שיער אזעלכע אנשטאלטען, וואס פערשפרעכען אלע סארטען פערגעניגענס.

אין בערלין, פאריז און לאנדאן, קאן א מאן, אין געוויסע געגענדען נישט דורכגעהען קיין צעהן טריט איינער אליין, און ער זאל נישט בעגעגענען א פרוי, וואס באט זיך איהם אן, דער אונטערשיד איז באר אין די מאניערען.

אין לאנדאן קאנט איהר זעהן אזא בילד:

אויפ'ן ווינקעל באנד סטריט און פיקאדילי, אין סאמע צענטער פון דער ענגלישער הויפט-שטאט, שטעהט די העכסט-עלעגאנטע דאמע און פיהרט א פריינדליכען געשפרעך מיט אנאריסטאקראטישען מאן. לויט דער העפליכקייט פון זייער בעהעמונג, לויט דער אידעלקייט פון זייער געשפרעך, מיינט איהר, אז דא האט זיך געטראפען א לארד מיט א גרעפין און זיי גיבען זיך איבער די לעצטע נייעס פון דער אריסטאקראטישער וועלט, ער דערצעהלט איהר מסתמא וועגען זיין לעצטען גאלף-שפיל און זי טיילט זיך מיט איהם די איינדרוקען פון איהר לעצטער רייזע, זיי פערנייגען זיך איינער פאר'ן צווייטען און געהען זיך פונאנדער, אין עטליכע מינוט ארום זעהט איהר ווי די דאמע ווענדעט זיך מיט א שמייכעל צום נעקסטען מאן:

— ווילסט געהן מיט מיר, דארלינג?

דער וועלט-בעריהמטער הייד פארק אין לאנדאן ווערט יעדען אווענד פול מיט טויזענדער פארלעך, וואס פראווען ליבע אין דער שטילקייט פון דער נאכט, דאס רוב פון די מיידלעך אין פארק זענען סטענאגראפיסטקעס, אנגעשטעלטע אין געשעפטען, וועלכע טרעפען זיך נאך דער ארבייט מיט זייערע פריינד און פערברענגען דארט אנאווענט, נישט האבענדיג קיין אנדער פלאץ וואו זיך אהינצוטון. אבער א גרויסער טייל פון די ארבייטער און ביורא-מיידלעך קומען אין הייד פארק צו זוכען א „זייטיגען פערדינסט", ווייל דער הונגער-געהאלט וואס זיי בעקומען אין זייערע ארבייטס-פלעצער איז ווייט נישט גענוג צו דעקען די נויטיגסטע אויסגאבען פאר שפייז און קליידונג.

די אויסגעלאסענע ליבע איז אבער אן אלטער איבעל אין אייראפע און איז נישט קיין רעוולוציאן פון דער מלחמה-צייט, דאס וועט אויסגעאטען ווערען באר דאן, ווען די נויט וועט פערקלענערט ווערען און פרויען וועלען זיין מעהר פערזיכערט עקאנאמיש.

וואס מיר האבען דערהויפט געוואלט אנווייזען איז: אויף דער אלגעמיינער ענדערונג אין די בעציהונגען צווישען מענער און פרויען אין אייראפע זינט נאך דער מלחמה, און אויף דעם נייעם שטייגער צוזאמענלעבען. וואס איבעראשט אזוי דעם בעוואכער.

מיר האבען אבזיכטליך אויסגעמיטען צו רעדען וועגען רוסלאנד, ווייל דארט איז די לאגע אינגאנצען אנאנדערע, די רעוואלוציע און דער קאמוניזם האבען אין דער היבזיכט אויסגעטראטען נייע וועגען כאטש קיין פעסטער שטייגער האט זיך נאך נישט איינגעשטעלט.

עס איז כדאי איבערצוגעבען וואס א מאסקווער מיידעל האט געזאגט אויף איהר בזאיווען שטייגער צו וויקי באום, די בעריהמטע דייטשע שרייבערין און פערפאסערין פון „גראנד האטעל":

„מיר האבען נאך א פאר בעטען אין אונזער הויז, אבער נישט קיין שאטען פון ליבע, נישט פאר דעם און נישט נאך דעם... און נישט קיין בלומען". דאס מיידעל האט געוואלט אויסדריקען אז דאס פעהלען פון וואוינונגען, דער שטענדיגער געיעג נאכ'ן ביסען ברויט, די פערהאוועקייט ביי דער „פיאטילעטקע" לאזען פשוט נישט קיין סך צייט פאר דער ליבע, וועלכע איז דערביי געווארען אזוי פראקטיש אהן קיין איבעריגע צערעמאניעס.

אין אלע לענדער איז צו בעמערקען איינס: די יוגענד פיהרט זיך אויף גאר אנדערש ווי דער פריהעריגער דור. מען שרייבט מעהר וועגען ליבע. מען רעדט מעהר וועגען ליבע און מען ליבט זיך אויף אנאנדער שטייגער ווי מיט צוועלף יאהר צוריק. דאס גאנצע לעבען האט זיך געביטען און צוזאמען דערמיט האט זיך אויך געביטען די ליבע, וואס פערנעהמט נישט קיין קליינעם פלאץ אין לעבען.

(סוף).

יודיש טעאטער
„סקאלא"
שרודמיעסקא 15, טעל. 232 33
היינט, מאנטאג, 9 אווענט
3-טע פאפולערע פארשט.
פרייזען פון 60 גר. ביז 2 זל.
די איינציגע יוד. אפערעטן-טרופע אין לאדז
שטורמישער ערפאלג!!
דער גרעסטער שלאגער!!
היינט! קומט גאנץ לאדז זעהען
די שעהנסטע
די הערליכסטע
און די בעסטע
יוד. אפערעטע
!! דער זיסער בחור !!
די בעליבטע סוברעטין
רעגינא צוקער
און בעריהמטע ארטיסט
הערמאן פעניגשטיין
צוזאמען מיט'ן גאנצען ערשטקלאסיגען ענסאמבל, צום ערשטען מאל אין „סקאלא"-טעאטער
25 נומערן געזאנג און טענץ!
הערליכע נייע אויסשטאטונג!
גרויסער כאר און ארקעסטער!
היינט! היינט! היינט!
טרעפט זיך גאנץ לאדז
אין „סקאלא"-טעאטער.
בילעטן צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

ד״ר לוואי זאל מען פועל׳ן

מ׳רעדט, מ׳רעדט, און עס האלט נאך נישט דערביי

(2) עהערנעכטען איז אַרויסגעפאָהרען קיין וואַרשא דער וויצע-פּרעזעס פון דעם לאָדזער געזעלשאַפטליכען לאָקאַטאָרען-פאַראיין, אינזש. הער ווישט.

געפאָהרען איז ער קיין וואַרשא מכּוח דעם פערקלענערען דאָס דירה-געלד און בכדי אויסצופּועלן ביי די מאַסגעבענדע פאַקטאָרען, דאָס מען זאָל אויפהערען אָנצונעהמען ביי הויז-וווירטען אָנקלאַגעס אויף לאָקאַטאָרען, וועלכע זענען היינטערשטעליג מיט׳ן בעצאָהלען ס׳דירה-געלד פאַר איין קוואַרטעל, ווייל עס זענען, אַ סברא, פערנאַטירט אַ רייהע פאַרלען, ווען טראָץ די פערזיכערונגען פון די לאָקאַטאָר׳ען, אַז די נאָהענטסטע טעג וועלען זיי בעצאָהלען דעם חוב, הערען זיך די הויז-וווירטען „ווי דעם קאַטער״ און גייען גלייך זיך משפּט׳ן... דורך דעם קומט נאָר צו דער דירה-מכּה צו — אַ בלאָטערל: די געריכטס-הוצאות.

היינטיגע וואָך וועט נאָך דער אינזש. הורוויטש צוריק קומען קיין לאָדז, און נאָך זיין קומען וועט גערופען ווערען אַ פערזאַמלונג, פאַר וועלכער ער וועט רעפערירען, וואָס ער האָט אַלץ אויסגעפּועלט.

די ארמעי ארבייטסלאזע וואקסט

געקינדיגט נאך 800 ארבייטער ביי „קרושע און ענדער״

(2) עהערנעכטען האָבען די אַרבייטער ביי „קרושע און ענדער״ אין פאַבריק, אין דער צאָהל פון 800 מאַן, פון אַלע אָפּטיילונגען, בעקומען קינדיגונגען אויף 2 וואָכען.

נאָכ׳ן אָפּאַרבייטען די 2 וואָכען, וועלען די אַרבייטער בעקומען קאַרטען אויף אונטערשטיצונגען.

די קינדיגונג האָט געמאַכט אויף די אַרבייטער אַ דערדריקענדען איינדרוק, ספּעציעל מחמת דעם, וואָס זי איז אויסגעפאַלען פונקט ערב חנוכּה.

ווי מיר דערוויסען זיך פון אַ מאַסגעבענדער קוועלע, וועט „קרושע און ענדער׳ס״ פאַבריק זיך שליסען נאָך ניי-יאָהר.

איהר שטעלונג דערקלעהרט די פירמע מיט דעם מאַנגעל אין בעשטעלונגען.

די אָפּטיילונגען פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען אין פאַבריק האָבען אונטערגענומען אַנ׳ענערגישע אַקציע, אום צוריקצוציהען די קינדיגונג און בכדי נישט דערלאָזען צום אָפּשטעלען די פאַבריק.

א זעלבסטמערדער „דעזערטירט״...

איהם איז שוין אוודאי דאס לעבען דערגאנגען ביז צום האלז

(2 נעכטען האָט מען אַרויסגערופען פּאָגאָטאָוויע צו אַ יונגענמאַן, וועלכער האָט אויף אַ פעלד נעבען דעם שפּיטאָל פאַר שווינדזיכטיגע אין כאָיני — זיך אָנגעטרונקען מיט קאַרבאָל...

איידער אָבער די פּאָגאָטאָוויע איז אָנגעקומען, איז דער זעלבסטמערדער אויפגעשפּרונגען, אָוועקגעשטויסען די מענשען, וואָס האָבען איהם אַרומגערינגעלט, און איז אַנטלאָפען אין דעם נאָהענטען וועלדעל, שרייענדיג:

— „איך וויל נישט, מ׳זאָל מיך ראַטעווען!... לאָזט מיך שטאַרבען!...״

אַז פּאָגאָטאָוויע איז אָנגעקומען, איז ער שוין געוועזען נעלם געוואָרען.

אַזוי ווי די שטאָטישע פּאָגאָטאָוויע איז טעטיג בלויז אויפ׳ן שטח פון דער שטאָט, און דער זעלבסטמערדער איז אַנטלאָפען אין וואַלד, וואָס געפינט זיך שוין אין פּאָוויאַט, האָט דער דאָקטאָר בעפוילען דעם שאָפער פערקערעווען אויף צוריק אין אַמבולאַטאָריום פון דער פּאָגאָטאָוויע.

וועגען דעם אויסטערלישען פאַל האָט מען געמאָלדען אין דער פּאָליציי אין כאָיני. און איצט זוכט מען דעם משונה׳דיגען „דעזערטיר״.

דער סוד פון דער טראגעדיע

מיט׳ן מארד און זעלבסטמארד אויף פארמיעסקא 1

(2) מיר האָבען נעכטען געבראַכט אַ ידיעה וועגען דער שרעקליכער טראַגעדיע אויף פּאָדמיעסקא 1, וואו אַ פאָטער האָט דערמאָרדעט זיין יונגע טאָכטער, אַ פאָלקס-לעהרערין, און דערנאָך זיך אַליין.

וועגען דער טראַגעדיע דערוויסט מען זיך איצט פאָלגענדע פּרטים:

די מוטער פון דער דערמאָרדעטער — סטאַניסלאַווא האָט געשטאַמט פון רייכע עלטערען, און דער מאַן איהרער, דער מערדער און זעלבסטמערדער, דאַניעל וואָלאַשען, איז געוועזען אַדמיניסטראַטאָר ביי זיי אין מאַיאָנטעק.

געגען דעם ווילען פון איהרע עלטערען האָט סטאַניסלאַווא מיט איהם חתונה געהאַט, און אַז זי האָט געהאַט מיט איהם געבוירען די 2 מיידעלעך: עלושביעטא (וועלכע ער האָט עהערנעכטען דערמאָרדעט) און אַליציא (די טויב-שטומע) איז ער אַוועק אין קריג.

די מוטער איז געבליבען מיט 2 עופעלעך אויף די הענד, און מיט אייגענער מיה און צראַצע האָט זי זיי אויפגעבראַכט און דערצויגען.

עלושביעטאַן האָט זי אַפילו אויסגעבילדעט פאַר אַנ׳אינטעליגענט וועלטליך מיידעל.

דער מאַן איהרער איז צוריקגעקומען קיין לאָדז עטליכע יאָהר נאָך דער מלחמה, און צו וואָס פאַר אַ מלאכה ער האָט זיך נישט גענומען, איז איהם געגאַנגען שלים-מזל׳דיג.

ער האָט אַפילו געפּרובט אַרבייטען אַלס פּראַקטער אַרבייטער, נישט קוקנדיג דערויף, וואָס ער איז געוועזען לויט׳ן בערוף אַ געענדיגטער אַגראָנאָם.

דאָס האָט איהם, משמעות, זעהר פערביטערט, און דערפיהרט צו שרעקליכער אויפגערעגטקייט.

ער איז געוואָרען אַ מנובל, אַנ׳אויסוואורף אין וואָס דער קאָרט שטייט...

און דאָ — דערציילען שכנים — האָט ער זיך אָנגעהויבען צו טשעפּען צו די יונגע טעכטער זיינע, וועלכע האָבען איהם אויסגעזעהען, ווי פרעמד — נאָך דעם, ווי ער האָט זיי נישט געזעהען ביז צו זיין צוריקקומען פון קריג, און נישט געקאַנט...

זיי האָבען פאַר איהם אויסגעזעהען, ווי פרעמדע שיינע יונגע פרויען, און דער יצר הרע האָט זיך אין איהם אַזוי צושפּילט, אַז ער פלעגט צו זיי צושטיין, זיי זאָלען לעבען מיט איהם, ווי מאַן און ווייב.

אַ בעזונדער אויג, האָט ער געוואָרפען אויף דער אויסערגעוועהנליך-געראָטענער אינטעליגענטער און צאַרטער עלושביעטא, וועלכער ער איז דערגאַנגען די יאָהרען מיט איפערזיכט-סצענעס.

וואָס דער סוף דערפון איז געווען — האָבען מיר נעכטען געשריבען.

מיט א מעסער אין ברוסט

דערפאר, וואס ער זאל איהם האבען געמסרט

(2) עהערנעכטען אין אָווענד איז לעם דעם הויז, וואו ער וואוינט, אויף קאַנטנא 56 בעפאַלען געוואָרען דער 33-יאָהריגער יאָזעף ראַטאַטשיק.

דער אָנפאַלער האָט איהם מכּבד געווען מיט עטליכע מעסער-שטעך אין דער ברוסט.

דער מערדער האָט זיך געלאָזט אַנטלויפען, אָבער אויף דעם אַלאַרם פון די דורכגעהער האָט מען איהם פערהאַלטען.

ווי ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען איז עס דער 31-יאָהריגער יוזעף קאָוואַלסקי (פון קאָוויענסקא 11), וועלכער איז אַקאַרשט אַרויס פון דער טורמע נאָכ׳ן אָפּזיצען דאָרטען 3 חדשים פאַר אַ גנבה.

ער האָט דערקלערט, אַז ראַטאַטשיק׳ן האָט ער געשטאָכען דערפאַר, ווייל יענער האָט איהם „פערשיט״....

פּאָליציי פיהרט אַנ׳אויספאָרשונג.

פון „התאחדות״

די טעג איז אין לאָקאַל פון „התאחדות״ פאָרגעקומען א חברים-פערזאַמלונג.

נאָך אַ לענגערן מיינונגס-אויסטויש ווערט בעשלאָסען צו פערשטאַרקען די פּאַרטיי-אַרבייט, אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, ווערט דער ועד ערגענצט.

דער ועד בעשטעהט איצט פון פאָלגענדע ה״ה: ד״ר ח. בערלאַס – פּאָרזיצענדער, וויצע-פּאָרזיצענדע – ג. ליכטענשטיין, ד״ר ב. לערכענפעלד. סעקרעטאַר ז. ווינער, קאַסיר מ. ראַסין, פערוואַלטונגס-מיטגלידער: אינזש. פּ. לינדער, ד״ר ברעסהעלף און ד״ר ח. הובען.

ס׳ווערט בעשלאָסען צו פערשטאַרקען די אַרבייט פאַר די קרנות איינצואָרדנען א רייהע אויפקלערונגס-פערזאַמלונגען אויף אַקטועלע ציוניסטישע טעמעס.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאָלג. טעג!
מעכטיגע דראַמע לויט די ערצעהלונג פון Jochannes „מערב-בראַנט 1918״ א.נ.
„אַקופּאַנטען״
גרוילענדע מאָמענטען פון וועלט-קריג.
אין די הויפּט-ראָלען:
Gustaw Diesel, Fritz Kompers
קירצליך. אין יעדן פּאַרט א מיידל״
אָנהויב פון די מאַנטען מעגליך 4 נאָכמיטאָג
שבת און זונטאָג 12 א זייגער בייטאָג.

א פעלשער — א לאטוטניק

גייסט געגנאַרען די וועלט, אז די ביזט אזא שלים-מזל!?

(2) פאָריגען שבת איז אויף דער וועליונער פּאָסט פערהאַלטען געוואָרען אַ געוויסער יונגער מאַן, וועלכער איז דאָרט געקומען אָבנעהמען אַ פּאַר הונדערט זלאָטיס אויף אַ פּ.ק.א.-ביכעל אויפ׳ן נאָמען פון יוזעף כאַראַן.

דער בעאַמטער האָט גלייך בעמערקט דעם שווינדעל, ווייל דאָס ביכעל איז געוועזען אַזוי פאַרטאַטשנע געפעלשט, דאָס אַ קליין קינד וואָלט עס געקאָנט דערזעהן.

האָט ער, דער בעאַמטער, הייסט עס, דערקלערט דעם יונגענמאַן, אַז אָט באַלד, די מינוט געהט ער איהם דאָס געלד אויסצאָהלען, אָבער פריהער מוז ער בעקומען די חתימה פון לייטער, און — ויהי לביבו אַריין אין צווייטען חדר, און אַרויסגערופען טעלעפאָניש פּאָליציי.

דער שלים-שלים-מזל איז אַ געוויסער פּאַקולאַ, 18 יאָהר אַלט, וואוינט אין זאַוויערטשער קרייז. איצט וואוינט ער שוין און ווייַנט ער שוין אין חד-גדיא.

Dr. med. H. ŁUBICZ
ספּעצ. פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7. טעל. 32-141
נעמט אָן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאָכמ. און פון 5–8 אָווענד. זונטאָג פון 9–11 בייטאָג.

דעצעמבער	מאָנטאָג
זון-אויפגאַנג 7.24	יג
זון-אונטערגאַנג 3.27	12
	כסלו תרצ״ג

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

היינט, מאָנטאָג, דעם 12. ה. ח. 8 אינדערפריה הויבט אָן אין לאָקאַל אויף אַליעא קאָשטשושקי 21 צו אַמטירען אַ צוגאָב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר פּ. ק. או. לאָדז — שטאָט 1.

עס דאַרפען זיך צושטעלען די פּאָבאָראָווצעס פונ׳ם יאָהר-גאַנג 1911 און עלטערע, וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון די קאָמיסאַריאַטען: 2, 3, 5, 8, 9 און 11, וועלכע האָבען זיך לעת עתּה נישט צוגעשטעלט צו אַ פּאָבאָר-קאָמיסיע, האָבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, און האָבען בעקומען נאָמענטליכע אויפפאָדערונגען פון די לאָדזער סטאַראָסטווע.

סימני דלות

די שפּייז-פּעקלעך אויף דער הויפּט-פּאסט

(2) לויט ווי מ׳אינפאָרמירט אונז האָט זיך אויף דער הויפּט-פּאָסט-אַמט, לאָדז 1, אין די לעצטע טעג פון דער פאָריגער וואָך בעדייטענד פערשטאַרקט דאָס שיקען פון די שפּייז-פּעקלעך.

די דאָזיגע פערשטאַרקטע בעוועגונג טייטשט די דירעקציע פון דער פּאָסט קודם כּל אויס מיט דער פעראָרעמונג פון דער בעפעלקערונג און מיט דעם יקרות אויף שפּייז-פּראָדוקטען אויף די אָרטיגע מערק און פון דער צווייטער זייט — מיט דער דערנעהנטערונג פון די חגאות.

פאַר׳ן איבערשיקען שפּייז-אַרטיקלען קאָסט פון יעדען קילאָ 50 גראָשען, און ביז 10 קילאָ – 2 זלאָטעס. פאַר׳ן צושטעלען אַ שפּייז-פּעקעל צום אַדרעסאַט ווערט גענומען 30 גראָשען. פאַר׳ן פערלוירען געהן פון אַ שפּייז-פּעקעל איז פעראַנטוואָרטליך די פּאָסט.

3,548 קלויזולע-עניים

(2) אין חודש נאָוועמבער ה. י. זענען אין די היגע שטאָדטישע געריכטען איינגעפאַלען 3548 ביטעס וועגען אויסשטעלען עקזעקוציע-קלויזולעס.

די אַלע ביטעס זענען ערלעדיגט געוואָרען – פּאָזיטיוו פאַר די פּעטענטען.

13 לעכער אין קאפ

א געהיימנישפולער באנדיטען-אנפאל

(2) עהערנעכטען ביינאַכט, ווען אין דאָרף שיקאָווא, לעם לאָדז, איז געגאַנגען דער לאָדזער שלאָסער, קאַראָל האַרטוויך, זענען איהם בעפאַלען עטליכע אומבעקאַנטע, וועלכע האָבען איהם מיט שטעקענס געמאַכט 13 לעכער אין קאָפּ, און זענען אַנטלאָפען.

שפּעטער האָט אַ פּאָליציי-פּאַטרול געפונען האַרטוויכען אַ שווער פער׳חלש׳טען.

אין אַ זעהר שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין קריינז-שפּיטאָל אויף דער זאַבינעקאָווע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס-פּלאַץ 2), י. האַרטמאַן (מליגאַרסקא 1), וו. דאַנילעצקי (פּעטריקאָווער 127), א. פּערלמאַן (ציגעל-גאַס 32), י. צימער (וואָלטשאַנסקא 37), פּ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 27).

קאַמעראַל-און קליינקונסט-טעאַטער
„אַראַראַט״
קאָנסטל. אָנפיהרונג: משה בראָדערזאָן. אל. 1-טער מאַי 2.
היינט, מאָנטאָג, 9.45 אָוונט–ווידערהאָלונג פון דער פּרעמיערע
אין פינטשעוו טאָגט שוין
פּראָגראַם: 1) פּראָלאָג; 2) ווי אַזוי געהט דער ניגון; 3) אַ זיס לעבען; 4) דער חזן פון באַנאַפאָל; 5) טאַנגאָ; 6) קינדער-שפּיל; 7) גראָקען-געקלאַנג; 8) וקבצנו יחד... 9) טאַנץ; 10) פּאַרטענערין; 11) ביים פּאַרקאַן; 12) כל-בו-באָיס; 13) צרות פון יאַ-יאַ (מאָנאָלאָג); 14) אָפּגעשפּילט א טעאַטער; 15) אין פינטשעוו טאָגט שוין... (פינאַל)
טעקסטן: משה בראָדערזאָן, י. אַבערזשאַנעק, מונקעלער, לוסטיגער פּעסימיסט. מוזיק—קאָמפּאָזיטאָר: דוד בייגעלמאַן. רעזשיסער: דינה מאַטום און א. הענדלער. קינסטל. טאַנץ-קאָנצערט. אָרקעסטער אונטער פערזענליכער אָנפ. פון דוד בייגעלמאַן.

לאדזער האנדווערקער-קאמער

געגען אָפּענהאַלטען 3 שעה די פריזיער-אַנשטאַלטען אום זונטאָג

הנחה-עקזאמענס פאר האנדווערקער פערלענגערט נאר ביז׳ן 1 יוני 1933

נעכטיגע פלענאר-זיצונג פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ פּלענאַרע זיצונג פון דער לאָדזער האַנדווערקער־קאַמער. ס׳איז שוין אַזאַ טראַדיציע פון דער לאָדזער האַנדווערקער־קאַמער, אַז אומגעריכט שווימען אויף די דאָזיגע זיצונגען אַרויס זעהר וויכטיגע פראגען, אין וועלכע מ׳דאַרף זיך אויפ׳ן אָרט אָריענטירען און אָננעהמען אַ שטעלונג. דאָס קומט פאַר דערפאַר ווייל אין דער לאָדזער האַנדווערקער־קאַמער געפינען זיך עטליכע מאַסקירטע אָדער האַלב מאַסקירטע

אנטיסעמיטישע ענדעקעס

וועלכע קריכען פון דער הויט, כדי ביי יעדער גע־לעגענהייט צו געבען אַ ביס די יודען...

אַזוי איז אויך געווען אויף דער נעכטיגער זיצונג, אויף דער שנעל זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייה פאָרשלאָגען, וועלכע האָבען אַ גאַר וויכטיגע באַדייטונג פאַר דעם יודישען האַנדווערקערטום און פאַר זייער איצטיגער שווערער לאַגע.

די זיצונג ווערט געעפענט דורכ׳ן פרעזידענט קאָזשיצקי מיט אַ פערשפּעטיגונג מיט אַנדערהאַלבען שעה. אַלס בייזיצער ווערען איינגעלאַדען די ראַטמע־נער קאָפּטשינסקי און כאַרמאַץ.

באַלד אויפ׳ן ערשטען פונקט איז געקומען דער

בודזשעט

אויפ׳ן יאָהר 1933. דעם בודזשעט האָט רעפערירט ראַטמאַן האַליק. דער בודזשעט אין די הכנסות און הוצאות בעטרעפט 256 טויזענד זל. די וואַיע־וואָדזטווע האָט באַאויפטראַגט צו מאַכען אָפּשפּאָ־רונגען אין דער היגזיכט פון רעדוצירען בעאַמטע, אויסשטרייכען די 10 טויזענד זל. אויף שטיצען דאָס האַנדווערקעריי, שטרייכען 1000 זל. אויף רעמאָנט.

ס׳ווערט אָבער בעשלאָסען נישט נאָכצוקומען די עמפעהלונגען פון דער וואָיעוואָדזטווע און אָנצו־נעהמען דעם בודזשעט לויט׳ן פאָרשלאָג פון דער בודזשעט־קאָמיסיע. ס׳איז כאַראַקטעריסטיש, אַז דער בודזשעט איז אָנגענומען געוואָרען אָהן שום דיסקוסיע, אין יעדער זעלבסטפערוואַלטונג פיהרט זיך, אַז בעת׳ן בעטראַכטען דעם בודזשעט ענטוויקעלט זיך

אן אלגעמיינע דיסקוסיע

וועגען דער פערגאַנגענער אַרבייט און וועגען די פּלענער אויף דער צוקונפט, דאָ האָט אָבער קיינער נישט גענומען קיין וואָרט, אויך די יודישע ראַטמע־נער האָבען נישט געהאַט זעהט אויס וואָס פאַרצו־וואַרפען די אַרבייט פון דער האַנדווערקער־קאַמער...

נאָכ׳ן אָננעהמען דעם בודזשעט ווערט אויך אָנגענומען אַ פאָרשלאָג זיך צו בעמיהען ביי דער מאַכט, אַז דער בודזשעט זאָל נישט געשניטען ווע־רען.

דאַן קומט אויף דער טאָג־אָרדנונג אַ זעהר כאַראַקטעריסטישע פראַגע און בעמליך: ווי בע־קאַנט, האָט דער צוזאַמענפאָהר פון די פּוילישע פריזיער־מייסטערס, וואָס איז פאָרגעקומען מיט אַ צייט צוריק אין לאָדז, בעשלאָסען זיך צו ווענדען צו דער רעגירונג, אַז

די פריזיער-נעשעפטען זאלען קענען אפען זיין אום זונטאג דריי שעה דאס הייסט פון 8 ביז 11 פריה

די פריזיערען האָבען געדאַרפט די אונטער־שטיצונג פון דער האַנדווערקער־קאַמער און די דאָזיגע אונטערשטיצונג האָט מען געוואָלט בעקומען פון דער נעכטיגער פּלענאַר־זיצונג.

דער פאָרשטעהער פון די פריזיערס און דער קאַמער איז ראַטמ. ראַליק. ער רעפערירט דאָס דעם דאָזיגען פאָרשלאָג. קודם־כל האָט ער גע־שוואוירען מיט כל השבועות, אַז דער פאָרשלאָג שטאַמט נישט פון איהם, נאָר פון צוזאַמענפאָהר און דעריבער מוז ער איהם רעפערירען. ער ווייזט אָן, אַז סיי־ווי־סיי זענען 99 פּראָצענט פון די פריזיער־אַנשטאַלטען אויף אַ נישט־לעגאַלען אופן געעפענט אום זונטאָג און די מאַכט איז צו שוואַך צו קעמפען דערמיט, און די טרייע בירגער, וועל־כע ווילען אָפּהיטען דאָס געזעץ ווערען דערפאַר בעשוולה׳ט, ער האַלט דעריבער, אַז אַלע זאָלען קענען האָבען אָפען לעגאַל די אַנשטאַלטען אום זונטאָג.

דער פאָרשלאָג האָט

ארויסגערופען א שטורם

ראַטמ. קאַרשאַק (נ.ד.) האַלט, אַז מ׳געהט דאָ פערגוואַלדיגען דאָס גרעסטע היילינקייט, אַז ס׳איז אַ חרפה פון פּאָלאַקען אַרויסצוטרעטען מיט אַזעלכע פאָרשלאַגען.

ראַטמ. שוואַנקאָווסקי (סאַנאַציע) זאָגט, אַז אומעטום האַלט מען, אַז די לאָדזער האַנדווערקער קאַמער איז אַ יודישע, ער וויל אָפּלייקענען דאָס, מיט אָפּוואַרפען דעם פאָרשלאָג וועט מען קענען אָפּלייקענען דעם קלאַנג, אַז די לאָדזער האַנד־ווערקער־קאַמער איז אַ יודישע. נישט נאָר, זאָגט דער ה׳ שוואַנקאָווסקי, מ׳טאָר נישט פערגוואַל־דיגען דאָס געזעץ וועגען זונטאָג־רוה, נאָר מ׳דאַרף זיך ווענדען צו דער מאַכט, אַז די שטראָפען פאַר האַנדלען און אַרבייטען אום זונטאָג זאָלען זיין שאַרפער. ער אַפּעלירט צו די יודישע ראַטמענער, אַז זיי זאָלען אויך אונטערשטיצען זיינע פאָר־שלאָגען.

ראַטמ. העכבך זאָגט, אַז דאָס פנים ווערט איהם רויט פאַר חרפה, ווען ער הערט אַזאַ פאָר־שלאַג. ס׳וועט שוין באַלד קומען דערצו — זאָגט ער, אַז מ׳וועט אונז הייסען רוהען אום שבת.

וויצע־פרעזידענט קאָזשימיערסקי און ראַטמ. אָרענבערג האַלטען, אַז מ׳דאַרף יאָ ערלויבען די פריזיערען צו האַלטען אָפען די אַנשטאַלטען 3 שעה אום זונטאָג. ביידע יודישע ראַטמענער בע־לויכטען אָבער נישט דאָס גאַנצע פּראָבלעם פון יודישען שטאַנדפּונקט.

דער פאָרשלאַג וועגן אונטערשטיצען די פאָ־דערונג פון די פּוילישע פריזיערען, אַז מען זאָל זיי ערלויבען צו אַרבייטען זונטאָג, פאַלט אַדורך. דאַגעגען ווערט אָנגענומען דער פאָרשלאַג זיך צו ווענדען צו דער רעגירונג צו בעשטימען גרעסערע שטראָפען פאַר די, וועלכע האַנדלען אומלעגאַל זונטאָג.

דאַן ווערט בעשלאָסען זיך צו ווענדען צו די ענטשפּרעכענדע מיניסטעריומס, אַז

די צוזערבעסער

זאָל ער אויך אַרונטערפאַלען אונטער דער קאַטע־גאָריע פון די האַנדווערקער, וועלכע צאָהלען „רי־טשאַלט“ פון אומזאַץ.

נאָך דעם ענטוויקעלט זיך אַ קורצע, אָבער ליידענשאַפטליכע דיסקוסיע וועגען

אויסבעסערונגען, וואס דארפען איינגעפיהרט ווערען אין צעכען-געזעץ

דאָס זענען די וויכטיגסטע ענינים, וואָס שטעהען אויף דער טאָג־אָרדנונג פון די האַנדווערקער און די בעוועגונגען פון די יודישע האַנדווערקער. און די דאָזיגע פראַגען זענען אָנגענומען געוואָרען אין פערלויף פון 20 מינוט.

וויצע־פּרעזידענט קאָזשימיערסקי און ראַטמ. סענדאָווסקי האָבען געפּרובט אויפקלערען די שנע־לע ראַטמענער, אַז דאָס זענען וויכטיגע פראַגען און מ׳דאַרף צוערשט אויסהערען די מיינונג פון די לאָדזער האַנדווערקער, ס׳האָט אָבער גאָרנישט געהאָלפען; דורך אויפהויבען די הענד זענען אָנ־גענומען געוואָרען פאָלגענדע פאָרשלאַגען: אַז די לאָדזער האַנדווערקער־קאַמער זאָגט זיך אַרויס

פארפרייע און נישט צוואנגס-צעכען

אַז ווען מען וועט כאַפּען אַ האַנדווערקער, וועלכע וועט נישט האָבען אַלע דאָקומענטען אין אָרדנונג, זאָל די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט קענען ביי איהם קאָנפיסקירען די סחורה, צונעמען די מכשירים און צומאַכען דעם וואַרשטאַט און אַז דאָס מי־ניסטעריום זאָל נישט פערלענגערען די הנחה, אַז מ׳קען בעקומען אַ האַנדווערקער־קאַרטע. ווען מ׳ווייזט אויף, אַז מ׳האָט פינף יאָהר געאַרבייט ביי אַ זעלבסטשטענדיגען האַנדווערקער.

די אַלע פאָרשלאַגען זענען אָנגענומען געוואָ־רען געגען די שטימען פון די יודישע ראַטמענער.

וויצע־פּרעזידענט קאָזשימיערסקי ערקלערט, אַז אויף דער זיצונג פון ראַט פון די האַנדווערקער־קאַמער וועט ער די פאָרשלאָגען נישט אונטער־שטיצען, דערויף גיט איהם דער ענדעק קאָפּטשינסקי אָנצוהערען, אַז די קאַמער וועט דעלעגירען אַנ־אַנדערען פאָרשטעהער אין ראַט.

צום סוף ווערט בעטראַכט נאָך אַ „יודישע“ פראַגע. ס׳האַנדעלט זיך ווענען בעשטימען אַ לעצ־טען טערמין פאַר האַנדווערקער אָפּצוגעבען הנחה עקזאַמענס און צו בעקומען אַ מייסטער־דיפּלאָם. די יודישע האַנדווערקער האָבען זיך ביז איצט נישט שטאַרק בעמיהט וועגען אָפּגעבען עקזאַמענס, קודם כל שוין צוליב דעם, ווייל דאָס איז פערבונדען מיט בעקומען פערשידענע דאָקומענטען, ווייל יודען האָבען דאָך נישט געהערט צו די צעכען און צווייטענס דערפאַר, ווייל אַזאַ עקזאַמען האָט ביז איצט געקאָסט 140 זל. און איצט קאָסט ער 85 זל.

די יודישע ראַטמענער האָבען פערלאַנגט, אַז דער טערמין אָפּצוגעבען ביטעס אויף הנחה־עק־זאַמענס זאָל פערלענגערט ווערען ביז׳ן 31־טען דעצעמבער 1933. די פערוואַלטונג האָט געהאַט בעשלאָסען, אַז דער טערמין זאָל פערלענגערט ווערען ביז׳ן 1. יולי 1932. אויך דאָס האָט די מעהרהייט נישט געוואָלט פערגינען און ס׳איז בע־שלאָסען געוואָרען, אַז דער טערמין זאָל פערלענ־גערט ווערען נאָר ביז׳ן 1. יוני 1933.

די יודישע ראַטמענער האָבען אין דער דאָזיגער פראַגע אַריינגעטראָגען אַ „וואָטום סעפּאַראַטום“.

אין פונקט פרייע פאָרשלאַגען, איז בעשלאָ־סען געוואָרען זיך צו ווענדען צו דער מאַכט, ס׳זאָל פערקלענערט ווערען דער ריטשאַלט־שטייער אויף 40 פּראָצענט און דאָס אָפּשטעמפּלען די בוכהאַל־טעריע־ביכער זאָל נישט קאָסטען מעהר ווי 3 זל.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר

אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)

טעל. 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2.

אין כעלמי פון 8—9 פריה.

גוט מארגען!

וואס דארף איך טון?...

קומט די טעג אַ לאָדזער יוד, נישט קיין גרויסער גביר און נישט קיין קליינער קבצן, און פרעגט אַ קשיא — אַ הארבע קשיא:

— אַז זיי טוען אַזוי, פרעגט דער יוד, סאַ וואָס דאַרף איך טון?

— ווער זענען די „זיי“, און וואָס האָבען די „זיי“ עס אַזעלכעס געטון? — פרעגט מען דעם יוד.

— איך מיין, די... די... נו, די לאָדזער מיל־יאָנטשיקעס!..

— די לאָדזער מיליאָנטשיקעס? וואָס טוען אַ־זעלכעס די לאָדזער מיליאָנטשיקעס, און וואָס ווילט איהר טון?

— איך פרעג איך, קאָכט זיך דער קבצן, אַז אַזאַ ר׳ אשר ווידזעווער, האָט אַ טוח צו געבען „50 קאָפּיקעס“. אַז אַזאַ מיליאָנטשיק ווי שייבלער, האָט קוראַזש צו זאָגען: לאי מעות בדאָס“. דעם בעראָן הייגצעל׳ס „כאַטקעס“ אויף פּעטריקאָווער גאַס, האָט מען ליציטירט און פערקויפט פאַר אַ שמעק־טאַבאַק. אַזעלכע „קאַרפען“, ווי: אייזערט, בעניך, קינדער־מאַן און אַנדערע „שישקעס“ זינגען אין אַ פּראָסטען מיטוואָך „הנבי העני“, טאַ וואָס זאָל אַזאַ קבצן בן קבצן ווי איך זאָגען!..

— איך פרעג איך, אַז זיי טון אַזוי, טאָ וואָס דאַרף איך טון? וואָס איך דאַרף איך טון, אַז ס׳וועט צו מיר קומען אַ בעל חוב?

יודען, אפשר האָט איהר אַ תירוץ אויף דער הארבער קשיא?..

אב—נעק.

די ביליגע וואך איז קאנסום

ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור

דויערט

די פּראָקלאַמירטע דורך דער דירעקציע פון איינציגען אין אונזער שטאָט וואַרען־הויז „קאָנסום“ ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור ביליגע וויהנאַכט וואָך, איז געוואָרען די סענסאַציע פון טאָג. ס׳איז גאָרנישט קיין וואונדער, קאָנסום בעזיצט אַלע סחורות און צו אַזעלכע נידעריגע פרייזען, אַז עס ערמעגליכט צו קויפען געשאַנקען פאַר די נאָ־העגטסטע און פריינד צו די חגאות. הויפּטזעכליך, אַז די וויהנאַכטס־געשאַנקען בעהמען איין אַ גרויסען אויסוואַהל פון די פאַרנעהמסטע מאַרטען טיש בעדעק, טישטיכער און סערוועטקעס, דאַמען, הערען און קינדער־וועש, טאָג און נאַכט־העמדער, טאַשען טיכלעך, קאָלנער א. אַז. וו. איבערציג, קאָפּעס, ציכ־לעך און ליילעכער, שטרימף און שקאַרפּעטען — אַלעס פערקויפט דער קאָנסום צו אונגעוועהנליך ביליגע פרייזען.

אַ פּראַקטיש און אַ צוגעגליך געשאַנק זענען אויך די ווידזעווער סחורות, הויפּטזעכליך די בע־קאַנטע מיט זייער הויכער קוואַליטעט אויסאַרביי־טונגען מאַרקע „אַ ק“, ווי אויך ריעשטלעך, סעקונדא און בראַק.

דער קאָנסום שיקט אויך אַוועק פּעקלעך קיין רוסלאַנד. עס איז נישט קיין צווייפעל, אַז גאַנץ לאָדז וועט זיך איילען נאָך איינקויפען אין קאָנסום.

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן

פון יודישען פאמיליען-לעבען

(41

מרים איז געלעגען אין מיטען גאַס אָהן בע־וועגונג. דוד איז געשטאַנען נעבען איהר אַ פּערסאָ־פּעטער און קוים אָטעמדיג, מרים איז געווען בלאַס ווי אַ טויטער. די בעלויכטונג פון גאַז־לאַמטערען האָט זיך אָפּגעשלאָגען אויף איהר בלייכען געזיכט און האָט דערצו צוגעגעבען נאָך מעהר ווייסקייט. זי איז געווען האַלב נאַקעט. נישט קוקענדיג אויף דער שטאַרק קיהלער נאַכט, איז זי געווען אָנגעטון נאָר אין אַ לייכט האַלב קליידעל. אויף דעם נאַ־קעטען לייב.

דוד איז געשטאַנען ווי צומישט, ער האָט נישט געהאַט קיין דרייסטקייט נעהנטער צוצוגעהען צו דעם האַלב־נאַקעטען מיידעל, וועלכע איז געלעגען אין מיטען פון דער לעדיגער גאַס, ער איז אָבער זיכער געווען, אַז מיט מרימען קומט פאַר עפּעס אויסערגעוועהנליכעס, עפּעס אַזעלכעס וואָס די האָהר שטעלען זיך קאַפּויער. ער האָט זיך געשלאָגען מיט דער מיינונג, וואָס צו טון, אין דעם מאָמענט האָט ער זיך דערמאָהנט, אַז דאָס האָט די רביצין אַליין געהייסען, אַז ער זאָל נאָכלויפען מרימען און זי פערהאַלטען, דאָס האָט איהם איצט פערפעסטיגט אין דער איבערצייגונג, אַז ער מוז וואָס שנעלער מרימען ברענגען צום רב אין שטוב, ווייטער האָט ער מורא געהאַט, אַז ס׳קען פערביגעהען אַ פער־שפּעטיגטער דורכגעהער און די לאַגע קען ווערען אַ זעהר שווערע, ער האָט זיך דעריבער דערווידערט געכאַפּט דעם אומבעוועגליכען קערפּער אויף זיינע הענד און מיט דעם כוח פון אימפעט איז ער גע־לאָפען מיט איהר צוריק צו דער וואוינונג פון רב.

האַלטענדיג מרימס קערפּער אין זיינע הענד האָט ער בעריהרט, נישט ווילענדיג, מרימס נאַקעטע לייב. דוד איז אינגאַנצען עלעקטריזירט געוואָרען, די בעריהרונג האָט איהם געפּריהט, אַזוי ווי ער וואָלט מיט זיינע פינגער פינגעריהרט אַנ׳אַנגעצ־גליהטען אייזען. אַ שוידער איז איהם אַדורך דורכן לייב און ער האָט געוואָלט צוזאַמען מיט מרימען, אַנשטאַט צום רבס וואוינונג, לויפען צום טייך, צוזאַמען מיט איהר זיך דאָרט אַהין אַריינוואַרפען און אומקומען, האַלטענדיג דאָס מיידעל אין זיינע אָרעמס און בעריהרענדיג איהר נאַקעט לייב. איהם האָט מעהר נישט געאַרט איהר געפעהרליכע לאַגע, איהר בעוואוסטלאָזיגקייט, אַ ווילדע לייזע שאַפּט האָט זיך אין איהם צושפּילט, אַ ווילדע בעסטיע האָט אין איהם געעפענט דאָס גרויסע פיסק און געוואַרט אײנצובייסען אַ קרבן, עפּעס אַ געפיהל, וועלכעס איז פאַר איהם ביז איצט געווען געבעלהאַט, איז געוואָרען קלאָר און בולט און האָט אַרומגענומען זיין גאַנץ וועזען.

ער איז געלאָפען אָהן אָפּשטעל, הגם ער האָט זיך קוים געשלעפּט אויף די פיס, און בעלויכטעטע פענסטער האָט ער שוין פון דערווייטענס דערזעהען דעם רב מיט דער רביצין, וועלכע האָבען אונגע־דולדיג און מיט מורא געוואַרט אויף דודס צוריק־קומען, צום גליק האָט ער אין דער שפּעטער נאַכט־שעה קיינעם אויפ׳ן וועג נישט געטראָפען און איז מיט מרימען אויף די הענד צוריקגעקומען אין רבס וואוינונג, קוים וואָס ער איז אַריינגעקומען אין מרימען צוטראָגען ביז דעם בעט, אויף וועלכען די שטוב. די רביצין האָט אָנגעוויזען דודען, אַז ער זאָל רביצין פלעגט שלאָפען און ער האָט דעם אומבעוועג־ליכען קערפּער דאָרט אַרויפגעלעגט.

— גאָך אַ דאָקטאָר, שנעל נאָך אַ דאָקטאָר האָט די רביצין געשריגען צו די דריי מאָספּעישוינען, וועלכע זענען געשטאַנען פערגאַפט און מיט אויסגעגלאָצטע אויגען געקוקט וואָס עס קומט פאָר און געוואָלט דערגעהען וואָס עס וועט נאָך פאָרקו־מען, אַליין האָט די רביצין גענומען היימישע מיט־לען, געריבען מיט שפּירט די פערשטייפטע קאַלטע גלידער פון מרימען, געריבען די הענד און פיס, די שלייפען און דאָס האַרץ.

דער רב און ר׳ חיים האָבען זיך אויסגעדרעהט כדי נישט צו קוקען אויף דעם אויפגעדעקטען לייב פון דעם מיידעל. בלויז דוד איז געשטאַ־נען ווי איינגעמויערט און נישט אָפּגענומען זיין בליק פון מרימען. די רביצין האָט נישט געהאַט קיין צייט אַפילו זיך אומצוקוקען דערויף און האָט איהם נישט אויפמערקזאַם געמאַכט דערויף.

מרימס קערפּער האָט זיך אָנגעהויבען צו דער־וואַרימען, זי האָט אָנגעהויבען צו פיבערען און האָט געעפענט די אויגען, זי האָט זיך אַרומגעקוקט פון אַלע זייטען אַ דערשראָקענע, מיט מאַטע בליקען און האָט זיך נישט געקענט אָריענטירען וואו זי גע־פינט זיך, איהר בליק האָט זיך אין דעם מאָמענט צונויפגעטראָפען מיט׳ן בליק פון דער רביצין.

— וואו בין איך, וואָס טוט זיך מיט מיר? האָט זי קוים אַרויסגעשעפּטשעט

— שרעק זיך נישט מרים, האָט די רביצין געענטפערט, דו געפינסט זיך ביי מיר אין שטוב, אויף מיין בעט, ליג רוהיג, וועסט קומען צו זיך און וועסט זיך דערמאָהנען וואָס מיט דיר איז פאָר־געקומען

מרים האָט צוריק פערמאַכט די אויגען, זי האָט אינגאַנצען געציטערט, איהר האָט געקלאַפּט אַ צאָהן אין אַ צאָהן און האָט זיך נישט געקענט בערוהיגען.

אין דעם מאָמענט האָט מען אָנגעקלאַפּט אין דער טיר פון דער רביצינס וואוינונג.

— ווער איז דאָרט, האָט די רביצין דערשראָקען געפרעגט

— רביצין דאָס בין איך, מירל פון מרימען. ס׳איז אַ גרויס אומגליק געשעהן, רביצין עפענט אויף שנעל

די רביצין האָט שנעל געעפענט די טיר און אין שטוב איז אַריינגעלאָפען מיט אַ היסטעריש געוויין דאָס דינסטמיידעל פון מרימס וואוינונג, מירל.

(פאָרטזעצונג קומט)

שמועס מיט פראפ. רודאלף סאמאילאוויטש

קיין לאדז איז נעכטען געקומען דער באקאנ־טער סאוויעטישער געלערנטער, דער באוואוסטער פאלאר־פארשער פראפעסאר רודאלף סאמאילאוויטש.

פראפעסאר סאמאילאוויטש וועט מארגען האל־טען אין פילהארמאניע א פארטראג וועגען זיינע פאלאר־רייזעס מיט'ן אייזברעכער „קראסין", ווען ער האט אפגעראטעוועט די עקספעדיציע פון גע־נעראל נאבילע, און מיט דער לופט־שיף „גראף צעפעלין". אונזער מיטארבייטער האט געהאט א געשפרעך מיט דעם בעריהמטען פראפעסאר גלייך נאך זיין קומען קיין לאדז.

אין לאדז איז דער פראפעסאר סאמאילאוויטש דאס ערשטע מאל און ווי ער זאגט, האט ער נאר לאדז געקענט פון די מלבושים, וואס ער האט גע־טראגען.

צי ענטוויקעלט זיך די וויסענשאפט ביי דער סאוויעטישער מאכט אין רוסלאנד, האבען מיר גע־פרעגט.

— די סאוויעטישע רעגירונג שטיצט יעדען וויסענשאפטליכען צווייג און בעזונדערס דאס גע־ביט, אין וועלכען איך ארבייט. מיר האבען שוין געשיקט 12 עקספעדיציעס צום צפון־פאל, דער צפון האט פאר רוסלאנד נישט נאר א וויסענשאפט־ליכע בעדייטונג, נאר אויך א פראקטישע.

— ווי איז די מאטעריעלע לאגע פון די גע־לערנטע אין סאוויעט־רוסלאנד.

— יעדענפאלס בעסער ווי אנדערע קאטע־גאריעס מענשען אין רוסלאנד. די רעגירונג בויט ספעציעלע וואוין־הייזער אין מאסקווא און לעניני־גראד. די רעגירונג בעמיהט זיך פאר זיי לייכטער צו מאכען די לעבענס־בעדינגונגען, אז זיי זאלען קענען רוהיג ארבייטען. זייערע לעבענסמיטעל פאר־ציעס זענען גרעסערע און די הויפטזאך, זיי בעקו־מען מוט און מעגליכקייט צו ארבייטען.

צי מאכט די סאוויעטישע רעגירונג נישט קיין אונטערשיד צווישען פארטייאישע און נישט־פארטייאישע געלערנטע?

— איך האלט, אז נישט. ס'ווערט געשעצט דער, וועלכער קען עפיס געבען דער וויסענשאפט.

— זענען עפיס פערהאן פיל יודען צווישען די געלערנטע אין סאוויעט־רוסלאנד?

— איך ווייס נישט, צי ס'ווערט געפיהרט א סטאטיסטיק וועגען דעם, אבער איך קען אייך גא־ראנטירען, אז די יודישע געלערנטע זענען פול־שטענדיג גלייכבערעכטיגט. מ'פרעגט קיינעם נישט, צו וואס פארא נאציע ער געהערט, זיי געפינען זיך אין די אקאדעמיעס, זענען דירעקטארען פון אינ־סטיטוטען, פראפעסארען א. א. וו. ווי גרויס זייער צאהל, איז דאס איבעריגענס נישט וויכטיג.

— וואס פארא ווירקונג האבען די געלערנטע אויפ'ן אויספיהרען פון דער „פיאטילעטקע"?

— פערשטעהט זיך, אז געלערנטע, פראפע־סארען און אינזשינירען האבען אנטיילגענומען אין אויסארבייטען דעם פינף־יאהר־פלאן. בכלל ארבייט מען ביי אונז לויט א פעסטגעשטעלטען פלאן. יעדער וויסענשאפטליכער אינסטיטוט האט ביי אונז א פלאן, וואס ער דארף טון אין פערלויף פון א יאהר, וויפיל עקספעדיציעס, וויפיל פארשונגען א. א. וו.

— וואס שייך מיינע פאלאר־רייזעס, וועל איך זיך בעמיהען איבערצוגעבען דאס די צוהע־רער אויף מיין מארגענדיגען פארטראג. דאס וועט נישט זיין קיין וויסענשאפטליכער פארטראג, נאר א פאפולערער. איך וועל דערצעהלען וועגען טרא־גישע און קאמישע עפיזאדען פון די רייזעס און אלץ וואס איז אינטערעסאנט אין די פארשונגען, סיי אויפ'ן אייז־ברעכער „קראסין" און סיי אויפ'ן „צעפעלין". איך וועל איבערגעבען אלץ, וואס איז שוין דורך פארשער דערגרייכט געווארען אויף דעם געביט און דאס וואס מיר ווילען נאך דער־גרייכען.

— צי זענען די רייזעס אויפ'ן צפון־פאל גע־פעהרליך?

— איך האלט, אז אבסאלוט נישט. זיי זע־נען פערשטעהט זיך זעהר אינטערעסאנט, אבער נישט פערבונדען, לויט מיין מיינונג, מיט קיין שום געפאהר. פערשטעהט זיך, מ'דארף האבען מזל און צופאלען זענען נישט אויסגעשלאסען.

— און די נאבילע־עקספעדיציע?

— א טראגישער צופאל. פערשטעהט זיך, אז צו אזעלכע רייזעס מוז אלץ גוט ארגאניזירט און צוגעגרייט ווערען. אבער טראגישע צופאלען זענען נישט אויסגעשלאסען.

— וואו געפינט זיך איצט דער גענעראל נאבילע?

— ער איז איצט אין מאסקווע. ער ארבייט אלס קאנסטרוקטאר אין דער פאבריק פון דירי־זשאבלען.

די פייערליכע ערעפנונג
פון דער רעוויזיאניסטישער אפטיילונג אויף אלטשטאט „קדימה"

שבת איז פארגעקומען די גרינדונגס־פערזאמ־לונג פון דער רעוויזיאניסטישע ארגאניזאציע אין ראיאן אלט־שטאט. נאך די ערעפענונג פון ה' זייפערט האט ש. אובערבוים בעגריסט אין נאמען פון יעדערעירוני פון „ברית הצה"ר", „רעוויזיא־ניסטישער קלוב"—ה' זיינענבערג, „מנוחה"—ד. טא־רענבערג, „קרן תל־חי"—וואלטער. נאכ'ן רעפעראט פון ה' בירענבערג איז ביי א געהויבענער שטימונג און געזאנג פון „התקוה" די פערזאמלונג געשלא־סען געווארען דורך ה' ז. זייפערט.

העלפט די ארבייטסלאגע גייסטיגע ארבייטער
(אויפרוף)

קענענדיג די אפפערווילליגקייט פון דער גע־זעלשאפט, ווענדען מיר זיך און אפעלירען היים צו די בירגער פון אונזער שטאט, וועגען איינקוי־פען בילעטען אויפ'ן קאנצערט, וועלכער קומט פאר דעם 20־טען ה. ח. 8 א זייגער אוונד אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20. די אונטערנע־מונג האט פאר אציל פון די דערגרייכטע מיטלען, כאטש טיילווייז צו בעשיכען און צו בעקליידען די האלב באָרפוסע און האלב־נאקעטע גייסטיגע ארבייטער.

אז יעדער גילד'ען וועט בעשווערען די וואגשאל, אז דער ציל פערדינט אויף אונטערשטי־צונג, אז די אפפערווילליגקייט וועט זיין א געהע־ריגע אין דעם צווייפלען מיר נישט קיין איין מי־נוט, און אונזערע א"ימסטע אינטעליגענטן, וועלכע זענען פערהאן א סך, וועלען ענדליך האבען די מעגליכקייט צו מאכען דעם וועג נאך דעם ביסעל הייסע שפייז אין דער קוך אויף טראגוטא 3, מיט שיך אויף די פיס און א מלבוש אויף זיך.

אין יודישן טעאטער „סקאלא"

היינט אוונד ווערט געשפילט אין „סקאלא"־טעאטער די שענסטע יודישע אפערעטע „דער זיסער בחור" מיט רעגינא צוקער און הערמאן פעניגשטיין אין די הויפטראלען. נייע הערליכע אויסשטאטונג און גרויסער כאר און ארקעסטער, ווי אויך דער גאנצער „סקאלא" אנסאמבל אין ערשטקלאסיגע ראלען.

„אין פינטשעוו טאגט שוין"
די איצטיגע שלאגער־פרעמיערע אין „אררט"

היינט ווערט צום 7־טען מאל געשפילט אין לאדז די שלאגער־רעווי א. ז. „אין פינטשעוו טאגט שוין", וואס איז העבער א חודש צייט גע־שפילט געווארען אין ווארשא מיט אן אומגעהויער ערען דערפאלג.

די רעווי פערמאגט 15 ערשטקלאסיגע נומערען הומאר, געזאנג און טענץ. די פארשטעלונג גייט ביי אויספערקויפטע הייזער.

היינט ווערט געשפילט בלויז איין מאל — האלב צעהן א זייגער.

א אברוה־טוריסטישע קאלאניע
פון דער יודישער געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט (קרולעווסקא 51) אין ווארשא

(קאמוניקאט).

די יודישע געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט (קרולעווסקא 51) ארדענט איין אין די ווינטער־חדשים פון 15 דעצעמבער ביז דעם 1 מערץ טו־ריסטישע קאלאניעס אין זאקאפאנע. די קאלאניעס טראגען אן אברוה־כאראקטער און וועלען האבען אלס ציל צו בעקענען די אנטיילנעהמער מיט די שעהנע ווינקעלעך פון זאקאפאנע און מיט די בערג. אלע טעג וועלען פארקומען טוריסטישע אויספלוגען אונטער דער אנפיהרונג פון בעקאנטע טוריסטען. אין די אויספלוגען קענען אנטיילנעהמען אפילו די וועלכע האבען נאך קיינמאל נישט געמאכט קיין בערג־אויספלוגען. אויסער דעם קומען פאר נאר־טען־קורסען אונטער דער אנפיהרונג פון אינסטרוק־טארען.

די קאלאניעס געפינען זיך אין גרויסע בנינים. די דערנעהרונג איז א גוטע, פרישע, פינף מאל טעגליך. שטובען פאר 2, 3 און 4 פערזאן אויפ'ן ארט איז פערהאן א ביבליאטעק, ראדיא א. א. וו.

גרופעס פאהרען אפ דעם 15, 22 און 23 דעצעמבער; 2 און 15 יאנואר; 1 און 15 פע־ברואר. אויסערדעם פאהרען אפ אויך טוריסטישע אויספלוגען.

איינשרייבונגען און אינפארמאציעס אין סע־קרעטאריאט פון דער געזעלשאפט, ווארשא קרו־לעווסקא 51.

ביי אנפראגען ביטע ביילעגען א פאסט־מארקע פון 30 גראשען.

ביי נערוועז־ און קאפשמערצען

דארף מען תיכף בענוצען טאגאל־טאבלעטקעס, וועלכע שטילען די שמערצען מיט ערפאלג און שעדיגען נישט דאס הארץ, מאגען און אנדערע ארגאנען. פרובט און איבערצייגט אייך אליין. פער־אנגט אבער אין אייער אינטערעס נור אריגינעלע טאגאל־טאבלעטקעס. צו בעקומען אין אלע אפטייקען.

פון „משמרת החולים"

די טעג איז פארגעקומען, אין לאקאל פון פליישער־פעראיין, זגערזשער 84, די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער „גמילת חסדים־קאסע" ביים פעראיין „משמרת החולים". נאך א לענגערע דיסקוסיע איז געווארען אויסגעדריקט צוטרוי דער אלטער פערוואלטונג און עס איז גע־וועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג: עהרען־פרעזעס – ה' פישל רובינשטיין. פרעזעס – ה' פייוועל בעלכאטאווסקי, וויצע־פרעזעסען – אייזיק הערשקא־וויטש און דוד לייב בליצבלוי, סעקרעטאר – משה שמחה גאלדבערג, קאסיר – ה' מאיר האכמאן, עקאָ־נאם – ה' משה שפיגעל. פערוואלטונג: דוד קויפ־מאן, מענדיל ראזענפעלד, יוסף פינקעלשטיין. קאנ־דידאטען: מענדיל קאנטאראוויטש, יחיאל מאיר דאווידאוויטש און מרדכי וויינדלער. רעוויזיאנס־קאמיסיע אלתר מאזעלשא, בן ציון לעווי, מתתי פאמעראנץ.

אירענא דוביסקא און יוזעף טורטשינסקי איז לאדז

דער 9־טער מייסטער־קאנצערט, וועלכער קומט פאר דעם היינטיגען מיטוואך, טרעטען ארויס די 2 בעריהמטע פוילישע קינסטלער: די בעריהמטע פידלערין אירענא דוביסקא און דער הערליכער בעסטער פוילישער פיאניסט יוזעף טורטשינסקי.

ראדיא־פראגראם
מאנטאג, דעם 12 דעצעמבער 1932

11,40 טעגליכער פרעסע־איבערזיכט. 11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 11,58 צייט־סיגנאל. 12,10 גראמאפאן־פליטען. 1,20 מעטעא ראלאגישער קאמוניקאט. 3.15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 3,25 קאמוניקאציע־איבערזיכט. 3,30 גראמאפאן־פליטען. 4,25 לעקציע פראנצויזיש. 4,40 רעפע־ראט. 5 קאנצערט. 6 מוזיק. 7 פערשידענעס. 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערן. 7,30 אודיציע. 7,45 ראדיא־פרעסע. 8 אפערע, ראדיא־פרעסע, ספארט־בעריכט. 10,05 פאסט. 10,15 גראמאפאן־פליטען. 10,55 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 11 ציגיינער־ארקעסטער.

* * * *

אויסלאנד

7,30—פראג – אפערע. 7.40—בודאפעשט—אפערע. 8 – שטאקהאלם—אפערע. 8,05—וויען—סימ־פאנישער קאנצערט. 8,05—פראנקפורט – סימפאני־שער קאנצערט. 9 10—בערלין – סימפאנישער קאנ־צערט. 9,15 – לאנדאן – סימפאנישער קאנצערט. 10,25—לייפציג – סימפאנישער קאנצערט. 10,30—פאריז—אפערע—„פאיאצע".

Tak powinno być i tak też będzie w roku

1933

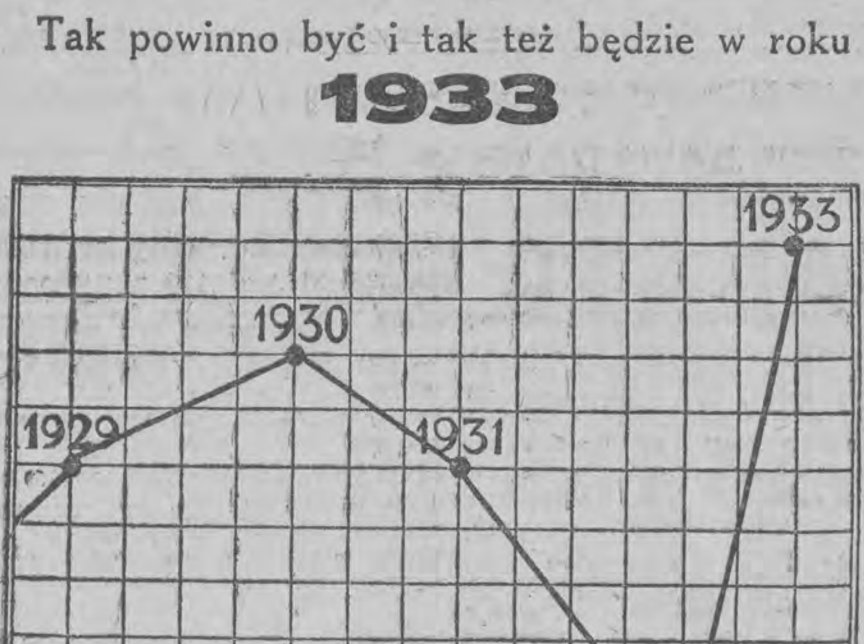

o ile W. Pan powierzy swą reklamę

Akwizycji Ogłoszeń FUCHSA

Piotrkowska 50, tel. 121-36.

זיך אויפגעהאנגען א יודישער בעכער
ארייגעפאלען איז א שגעון פאר דחקות און געוואלט דער'הרג'ענען זיין פרוי און צוויי קינדער

(א) אויף סקלאדאווא 17 וואוינט אין איין קליין צימערל די משפחה פונ'ם בלעכער זילבער־בלאט, וואס בעשטייט פון 4 פערזאן.

שוין זייט 3 יאהר איז זילבערבלאט געווען א מחוסר לחם, און געלעבט אין מורא'דיג דחקות.

ער איז דעריבער געווארען נערווען־קראנק, און דא נישט לאנג צוריק האט ער אין אנפאל פון שגעון, געוואלט דער'הרג'ענען זיין ווייב און די 2 קינדער.

זיי זענען דאן קוים ענטלאפען מיט'ן לעבען זילבערבלאט האט זיך גלייך דערנאך איבער־געשניטען דעם האלז, און מ'האט איהם געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל.

נאכ'ן אויסהיילען זיך, איז ער די טעג צוריק־געקומען אהיים, און די קראנקהייט האט זיך אין איהם ווידער אפגערופען.

נעכטען, ארום 3 א זייגער, האט ער אוועק־געשיקט דאס ווייב מיט די קינדער צו קרובים, און אליין זיך אויפגעהאנגען.

פון דער שטריק האט מען איהם אראפגענו־מען א טויטען.

צוזאמענשטויס פון אנ'אויטאבוס מיט א פוהר

(2) אויף דער ליניע טורעק—קאליש האט זיך צוזאמענגעשטויסען אנ'אויטאבוס פון דער געזעל־שאפט „לוק" מיט א פויער'ן־פוהר, און דער רע־זולטאט דערפון איז געווען, אז די שויבען אין אויטאבוס זענען אויסגעדואקט געווארען, און די שטיקלעך גלאז האבען צוקאליעטשעט די פאסא־זשירען.

דער וואגען איז איינגאנצען צושמעטערט גע־ווארען.

דער באלעגאלע, דער פויער יאן טשעשלאק און דער שאפער זענען גאנץ געבליבען, אבער גלאט, וועט עס זיי בײדען נישט אפגיין, ווייל מ'האט צונויפגעשטעלט פראטאקאלען — דעם ערש־טען פאר'ן פאהרען אויף דער נישט־געהעריגער זייט, און דער צווייטער — פאר'ן צו שטארקען איילען זיך.

היינט פרעכטיגע פרעמיערע! פוילישער רעוואלאציאנס-שלאגער!

„ווייסער גיפט“

אין די הויפט-ראלעס:
STEFAN JARACZ
MARJA ZARĘBIŃSKA
PARNELL i HALAMA טענץ

MIECZ. FOGG :סאלא-געזאנג מוזיק-אילוסטראציע: ZYGM. BIAŁOSTOCKI אויסער'ן פראגראם: אקטואליטעטן.

פארקלענערטע פרייזן פון די פלעצער. אנהויב 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג – 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז בעהייצט. הנחה-בילעטן זענען גילטיג אהן בעגרענצונגען

1907 | 25-יעהריגע טעטיגקייט איז מייז פאך | 1932

גיב איך אנ'איבערראשענדע נייעס!

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
„POLONIA“
właśc.: GUTERMAN
Łódź, Sw. Jerzego 11.

צוליב'ן 25-יעהריגען יובילעאום פון מיין קונסט-ארבייט, גיב איך מיינע ג' קליענטען א גרויסע פרעמיע! פון מיטוואך, דעם 30. נאוועמבער ביז'ן 30. דעצעמבער ד.י. אלע טאג (בלויז זונטאג נישט) פון 11 פריה ביז 2 נאכמ. אין מיין פאטאגראפישען אטעליער פאר די בלויזע קאסטען פון דעם מאטעריאל, מינימאל מאכט אויס 60 גראשן-6 פאטאגראפיעס אין 6 פאזעס, דריי קאלירען אויף זיידע-פאפיר, אויסגעפיהרט זעהר שעהן אין פערלויף פון איינציגע מינוטען, בלויז פאר די פאר קליינע גראשענס און צו יעדער אויפנאהמע בעקומט מען א שעהנעם טעאטער-קאסטיום – און צו דעם אלעם נאך א שעהן שפיגעלע מיט אנ'-אייגענע פאטאגראפיע. בעמ.: דאס האט איהר נאר צייט בלויז 3 שעה אין טאג – אין איין מאנאט – פערשפעטיגט נישט און נוצט אויס די געלעגענהייט – פון 11 פריה ביז 2 נאכמ.

„POLONIA“ מיט אכטונג
אונה.: גוטערמאן.
לאדז, יעזשעגא 11. צופאהר-טראמוואי נומ' 3.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, וויל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאז און עס פאלט ארויין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבט. ספעציעל גענענע הייל באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך הרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראבירצווינר פעוויסינען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס, לייזונגען מיט הייל-גארטעלען און טפא רפאען פאר פערקרומטע פוס און פלאטפוס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארא נטש, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מען נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם ה' ד"ר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פראנט, פארטער, דריק איך אויס מיין הערצליכסטע דאנקזאגונג פאר זיין וארגפעלטיגען אויסקורירן מיך פון א ברוך-קראנקהייט. נאך טראגען 8 חדשים א באנדאזש פון זיין מעטאדע בין איך גענצליך געזונד.
(—) J. Gothelf
Łódź, ul. Fajfra 11.

איילינג! וויכטיג!
א פעראייפאכט האנדעלס-בוך

בעשטעטיגט דורכ'ן פינאנץ-מיניסטעריום צו-זאמען מיט גענויע אויפקלערונגען און אינפארמאציעס אין יודיש צו בעקומען אין שרייב-מאטעריאלען-געשעפט פון
A. J. OSTROWSKI S-cy
Łódź, Piotrkowska 55,
telefon 203 54.

יעדער איינציגער
האט זיך אי-בערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א.ווילצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

---

3 pokoje z kuchnią
przy ul. Cegielnianej, słoneczne z wygodami, elektrycznością, gazem i telefonem
zaraz do oddania.
Oferty sub. „J. S.“ do admin. nin. pisma.

Laboratorjum Chemiczno-Bakterjologiczne
Inż. Chem. F. SZAC
ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85
Wszelkie analizy przemysłowe: wody, mydła, oleiny, artykułów spożywczych itd.
¡Ceny znżone.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעס

ביכהאלטעריע, פיהרען האנדעלס-ביכער לערנט אויס גרינדליך פאר 25 זל., מאשין-שרייבען לערנט אויס פאר 10 זל. ביורא „קארעספאל“ צעגעלניאנא 25.
5215

Oryginalny
8-טונג, ביורא'ס!
קערבער צו פאפיר
(סיקציאליסטען) אין ערשטקלאסי-גער אויספיהרונג מיט גאראנטיע
4 זל.
znak fabr.
NIEMEŃSKA FABRYKA Grodno
(בעשאנקט מיט א גאלדענעם מעדאל)
Sklep w Łodzi, Piotrkowska 49
telefon 106-33.

א ניכטיגע קוואליפיצירטע שיך-פערקויפערין ווערט געברויכט ביי אדערבערג, פיעטריקאווער-גאס 17.

ס'ווערט געברויכט א טאמבורירער-נעזועלען. צו ווענדען זיך זגערזשער 19, ביי בלושטיין.

לאקאלען

איבערצוגעבען פון זאפארט א פלאץ מיט שאפעס, געאייגנעט פאר קויהלען, האלץ און אנד. זאכען, ווי אויך א שטוב מיט א קיך פאר א שפאס-ביליגען פרייז. צו ערפאהרען אויפ'ן ארט, זגערזש-לאווא 1, צופאהר מיט די טראמוואיען 1 און 6 ביז צו מארישינער רעכטס.
5238

Dr. HELLER
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע האט זיך איבערגעצויגען אויף
טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אווענד, פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

אמיטאג פאר 1 זל.
גיט ארויס ביז 7 אווענד פאר אינטעליגענץ
„קארדינ“
פיעטריקאווער 43.

לעכער
צו וועש ווי אויך לעצלעך צו הויזען
גארדמאן שרודמייסקא 8

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אווענד. זונטאג פון 10—1 בייטאג.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אווענד, זונטאג פון 9—1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסמעטיק.
—— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. ——
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר פאר קינדער און פרויען. זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדערער ווארטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי
לאדז, אלט-שטאט 12.
חודש פונם יודישען בוך, ארגאניזירט לויט דער איניציאטיוו פון יודישען פען-קלוב אין פוילען
אין דער ביליגער רשימה געהען אריין העכער 1000 פון די בעסטע ביכער, די וויכטיגסטע ווערק פון דער יודישער און וועלט-ליטעראטור פון די בעדייטענדיגסטע פערלאגען. הנחה ביז 90 פראצ.
קומט און זעהט אדורך די רשימה פונ'ם ביליגען ביכער-פערקויף און איהר וועט זיכער עפעס קויפען.
אלע ביכער זענען צו בעקומען אויך אין פראכט-באנד צום פרייז פון 1.50 גילדן.

קליינע פאראמעטעס!!!
וועלען צאהלען פון ניי-יאהר אן סוחרים, וועלכע וועלען פיהרען האנדעלס-ביכער. איך פיהר שוין פיל יאהר ביי איינציגע פירמעס האנדעלס-ביכער, וועלכע ווערען קאנטראלירט און שטענדיג פון סקארב אנערקענט און די פירמעס צאהלען פאדאטקעס לויט די ביכער. איבערדעם דארפען סוחרים, וועלכע ווילען פון ניי-יאהר איינפיהרען ביכער, זיך ווענדען צו מיר. מיט אכטונג
ג. גרינבוים, קאנסטאנטינער 46
לינקע אפיצינע, 1-טער שטאק.

„SANATO“
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מע רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט טערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פלאסאוו
כירורגישע אפטיילונגפון ד"ר מעד. מ. קאנטאר.

צו אלע פאליסען-בעזיצער!
די אלע, וועלכע האבען דורך מיר רעגיסטרירט די רוסישע פאליסען און האבען שוין בע-קומען אויסגעצאהלט, ווי אויך די אלע, וועלכע צאהלען פאליסען און האבען צוליב סיבות אויפגעהערט צו צאהלען, קענען זיך ווענדען ווענען אלע ארט אינפארמאציעס, וועלכע ווערען ערטיילט בחנם טעגליך פון 9—11 צום אסעקוראציע-אינספעקטאר
ה. קאנסער, קאמיענא 9, טעל. 175-88.
בעמערקונג: איך נעהם אויך אן אסעקו-ראציע פאר פייער און גנבות אויף וואוינונגען, לאגערן, אויטא'ס און שויפענסטער.
4946

נאך וויענער ארט
ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, אר-טאפעדישע אפאראטען
אלער ארט, לייכטע פלאט-פוס-איינלאגען געגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81.

Dr. med REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען
נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

Dr. med. W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי“) טעל. 134-72

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " " —60 " " " " 4 "
נאכ'ן טעקסט—12 " " " " " —18 " " " " 8 "
אויסער דער שטארט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט
נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.
פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס
פאר'ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמיני. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman